

J. v. Vondels Lucifer : treurspel

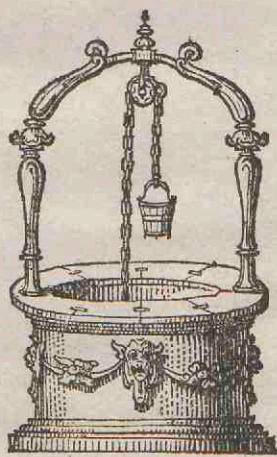
<https://hdl.handle.net/1874/36969>

J. V. VONDELS

LUCIFER.

TREURSPEL.

PRÆCIPITEMQUE IMMANI TURBINE ADEGIT.

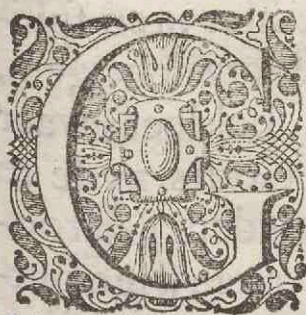

|ELCK ZYN BEVRT.|

AMSTERDAM,
Voor ABRAHAM DE WEES, Boeckverkooper op den Mid-
deldam, in 't Nieuwe Testament, in 't jaer 1654.

Den onverwinnelyckſten
VORST en HEERE,
Den Heere
FERDINANDUS
DEN DERDEN,
GEKOREN
ROOMSCHEN KEIZER,
Altyt Vermeerder des Rycks.

Elyck de Goddelycke Majeſteit in een ongenaeckbaer licht gezeten is; zoo zit oock de weereltsche Mogentheit, die haer licht uit Godt ſchept, en de Godtheit afbeeldt, in haren glans verheerlyckt: maer gelyck de Godtheit, of liever opperſte Goetheit, den allerminſten en ootmoedigen, met den toegangk tot haren troon, begenadight; zoo gewaerdicht de tydelycke Mogentheit oock den

den allerkleefsten dat hy zich eerbiedigh voor hare voeten vernedere. Op deze hoop verftout zich myne Zanggodin, van verre, aen uwe Keizerlycke Majesteit op te offeren dit treurfpel van Lucifer, wiens ftyl wel ryckelyck de deftigheit en ftatigheit vereifcht, waer van de Poëet fpreeckt:

Omne genus scripti gravitate Tragædia vincit ;

Hoe hoogh men drave in ftyl, en toon,

Het Treurfpel ftant alleen de kroon :

Doch wat aen de vereifchte hooghdraventheit des ftyls ontbreeckt, dat zal de tooneelstof, titel, en naem, en doorluchtigheit des perfoons vergoeden, die hier, ten fpiegel van alle ondancbare ftætzuchtigen, zyn treurtooneel, den hemel, bekleet; waer uit hy, die zich vermat aen Godts zyde te zitten, en Gode gelyck te worden, verftooten, en rechtvaerdighlyck ter eeuwige duifterniffe verdoemt wert. Op dit rampzalige voorbeelt van Lucifer, den Aertsengel, en eerft heerlyckften boven alle Engelen, volghden federt, bykans alle eeuwen door, de wederspannige geweldenaers, waer van
oude

oude en jonge historien getuigen , en toonen hoe gewelt , doortraptheit , en listige aenlagen der ongerechten , met glimp en schyn van wettigheid vermomt , ydel en krachteloos zyn , zoo lang Godts Voorzienigheid de geheilighde Maghten en Stammen hanthaeft , tot rust en veiligheid van allerhande Staten , die , zonder een wettigh Opperhoofd , in geene burgerlycke gemeenschap kunnen bestaen : waerom Godts Orakel zelf , den menschelycken geslachte ten beste , deze Mogentheit , als zyn eige , in eenen adem , bevesticht , gebiedende Gode en den Keizer elck hun recht te geven. Christenryck doorgaends , gelyck een schip in de wilde zee , aen alle kanten , en tegenwoordigh van Turck en Tarter , bestormt , en in noot van schipbreucke , vereischt ten hooghste deze eendragtige eerbiedigheid tot het Keizerdom , om den algemeenen erfvyant des Christen naems te stuiten , en den Rycksbodem en zyne grenzen , tegens den inbreuck der woefte volcken , te veiligen , en te stercken ; waerom Godt te dancken is , dat het hem beliefde 't Gezagh en de Kroon des

des H. Roomfchen Rycks , voor 's Vaders
overlyden , op den jongften Rycksdagh , in
den Zone , FERDINANDUS DEN
VIERDEN , te verzekeren ; een zegen ,
waerop zoo vele volcken moedt dragen , en
de tooneeltrompet van onze Nederduitfche
Zanggodinne te moediger , voor den troon
van Hooghduitfchlant , den overwonnen
Lucifer , in Michaëls triomfstaetfi , omme-
voert .

UWE KEIZERLYCKE
MAJESTEITS

alleroetmoedighfte dienær

J. V. VONDEL.

Op de
A F B E E L D I N G E
van
Keizerlycke Majesteit,
F E R D I N A N D U S
D E N D E R D E N ;

Toen *Joachimus Sandrart van Stocken* my, uit Weenen in Oostenryck, zyn Majesteits afbeelding, met haer loofwerck en cieraeden, vereerde.

DEUS NOBIS HÆC OTIA FECIT.

DE Zon van Oostenryck verheft haer schoone stralen,
Uit schaduwven van kunst, veel schooner in elx oogh,
Dewylze, in haren troon gestegen hemelhoogh,
Zich niet ontziet zoo laegh op ons gezicht te dalen.
De derde FERDINAND, geschapen tot regeeren,
Gelyck een tweede August, en Vader van de pais,
Zyn' Zoon de heirbaen wyft naer 't hemelsche palais,
En leert met wapenen van Vrede triomfeeren.
Gezegent is het Ryck, gezegent zyn de volcken,
Daer zyn voorzienigheit genadigh 't oogh op houdt,
En hem de Weeghschael wort van 't heiligh Recht betrouwt.
Een Arent broght zyn zwaert en scepter uit de wolcken.
Een kroon verciert het hoofst, ter heerschappy gewyt:
Dit Hoofst verciert de Kroon, en schept een' gulden tyt.

B E R E C H T

aen alle

KUNSTGENOOTEN, en Begunstigers der Tooneelspelen.

Hier wort u, om uwen kunst-yver weder t'ontsteken, en uwen geest teffens te slichten, en te verquicken, het heiligh treurtooneel, dat den hemel afbeeldt, opgeschorven. De groote Aertsengelen, Lucifer, en Michael, elck met hunne aenhangelingen van wederzyde gesterckt, komen de stellaedje stoffeeren, en hun rollen spelen. Het tooneel en de personaedjen zyn zeker zoodanigh, en zoo heerlyck, datze eenen heerlycker styl vereischen, en hooger laerzen dan ick haer weet aen te trecken. Niemandt, die de spraeck van d'onfeilbare orakelen des goddelycken Geests verstaet, zal oordeelen dat wy een gedichtsel van Salmons bybrengen, die midden in Elis, op zynen wagen en metale brugh, Jupyn braveerende, en met een brandende sackel den blixem en donder nabootsende, van den donder geslagen wert: nochte wy vernieuwen hier geen gryze fabel van den Reuzenstryt, onder wiens schorffe de Poëzy hare toehoorders reuckelooze verwaentheit, en godilooze kerckschenderyen zocht te verleeren, en natuurkennis in te boezemen; namelyck, dat lucht, en winden, in den hollen buick en het zwavelachtige ingewant der aerde, besloten, by wylen ademtoght zoeckende, met gemelt van geborste steenrotsen, smoock, en roock, en vlammen, en aerdtbevingen, en schrickelyck geluit, uitbersten, en hemelhoogh opgestegen, in het neerstorten, den gront van lant en zee met asche en steenen bestulpen, en ophoopen. Onder de Profeten verzekeren ons van den afval des Aertsengels, en zynen aenhang, Izaïas, en Ezechiël; by den Euangelist, Christus, het allerwaerachtigste orakel, ons met cene stem uit den hemel bevolen te hooren; en endelyck Judas Thaddeus, zyn getrouwe Apostel; welcker spreucken waerdigh zyn in eenwigh diamant, en waerdiger in onze harten geprint

print te worden. Izaïas roept: O Lucifer, die vroegh opgingt, hoe zytghe ter aerde geploft? die de volcken quetste, in uw harte spraeckt: Ick wil in den hemel stygen, mynen stoel boven Godts gestarnte verheffen, op den bergh des verbondts aen de noortzyde zitten. Ick wil boven de hooge wolcken steigeren, den Allerhooghsten gelyck worden: maer ghy zult ter helle toe, in den poel des afgronts, vernedert worden. Godt spreeckt door Ezechiël aldus: Ghy zyt een uitgedruckte gelyckenis, vol wysheit, en volkomen schoon. Ghy waert, in de weelde van Godts paradys, bekleet met allerhande kostelycke steenen, sardis, en topazen, en jaspis, en chrizoliten, en onix, en beril, safier, en karbonkel, en smaragden: gout was uw cieraet. Op den dagh uwer scheppinge waren uwe schalmeien vaerdigh. Ghy breide u uit, gelyck een beschaduwende Cherubyn, en ick zette u op Godts bergh. Ghy wandelde midden onder de blakende steenen. Ghy waert volschapen in uwen tredt, van den dage uwer scheppinge aen, tot dat men u op boosheit betrapte. Beide deze spreucken zyn, naer den letterlycken zin, d'een van den Koning van Babylon, d'ander van den Koning van Tyrus te verstaen, die, by Lucifer, in hunne heerlyckheit en hooghmoet, geleken, bestraft en gedreight worden. JESUS Christus ziet mede op den val van den weerspannigen Lucifer, daer hy zeght: Ick zaghe den Satan, gelyck eenen blixem, uit den hemel vallen: en Thaddeus ontvout den afval der Engelen, en hun misdaet, en de straf daer op gevolght, zonder eenige bewimpeling, beknopt op deze wyze: Doch hy heeft de Engelen, die hunne hoogheit niet bewaerden, maer hun behuizinge verlieten, met eeuwige banden van duisternisse, tegens het oordeel des grooten Godts bewaert. Wy stuiten dan met deze gonde spreucken, en inzonderheit met Judas Thaddeus, leerling en afgezant des hemelschen Leeraers, en Konings aller Koningen, gelyck op eenen diamanten schild, alle de pylen der ongeloovigen, die de zekerheit van der Geesten afval zonden durven in twyfel trecken. Behalve dit onderstut ons ten overvloet doorgaends d'eendragtige en eerwaerdigste aeloutheit der godtvruchtige Outvaderen, die in den gront dezer geschiedenisse overeenstemmen: doch om de Kunst-

genooten niet op te houden, zullenwe ons met drie plaetsen genoeg; d'eerste getrocken uit den heiligen Cypriaen, Bisschop en Martelaer te Karthago, daer hy schryft: Hy, die te vore door een Engelsche Majesteit ondersteunt, Gode aengenaem en waert was, borst, toen hy den mensch naer Godts beelt geschapen zagh, door eenen boosaerdigen naeryver uit, hem door ingeven van dien naeryver niet eer ten val brengende, voor dat hy zelf door dien naeryver ter neer gestort lagh, gevangen eer hy ving, bedorven was eer hy hem bedorf; terwyl hy, van Nydigheit aengeprickelt, den mensche van de genade der sterfelyckheit, hem geschoncken, beroofde, en zelf oock verloor het gene hy te vore hadde. De groote Gregorius bestelt ons de tweede spreuck: Dees afvallige Engel, geschapen om boven d'andere regementen der Engelen uit te blincken, is door zyn hoovaerdy zulx ter neder gestort, dat hy nu de heerschappye der stantvastige Engelen onderworpen blyft. Het derde en leste bewys scheppen wy uit de predikatiën van den honighvloeienden Bernardus: Schuwt de hoovaerdy: ick bidde u schuwtze toch. d'oirsprong van alle overtredinge is hoovaerdy, die Lucifer zelf, klaerder dan alle starren uitblinckende, met een eeuwige duisternisse heeft verdonckert. zy heeft niet alleen enen Engel, maer den oppersten van alle Engelen in eenen Duivel verandert. De Hoovaerdy en Nydigheit, twee oirzaecken of aenstokers van dezen afgrysfelycken brant van tweedraght en oorloge hebben wy uitgedruckt, onder het gespan van twee bestarnde dieren, den Leeuw, en den Draeck, die voor Lucifers oorloghswagen gespannen, hem tegens Godt en Michaël aenwoeren; aengezien deze dieren twee zinnebeelden van deze hooftebreken verstrecken: want de Leeuw, der dieren Koning, gemoedicht door zyne krachten, acht uit verwaentheit niemant boven zich zelven; en de Nydigheit quetst met hare tong den benyden van verre, gelyck de Draeck, met het schieten van zyn vergift, zynen vyant van verre quetst. Sint Augustyn, deze twee hooftebreken Lucifer toe-eigenende, maelt ons den aert der zelve lewendigh af, en zeit dat de Hoovaerdy is een liefde tot zyn eige grootsheit; maer de Nydigheit een haester van een anders geluck: waer uit klaer genoeg blyckt wat

hier

hier uit geboren wort: want een iegelyck, zeit hy, die zyn eige grootsheit bemint, benyt zyns gelycken, naerdienze met hem gelycklaen; of benyt zynen minder, op dat die hem niet gelyck werde; of die grooter zyn dan hy, om datze boven hem staen. Nu dewyl de dieren zelf van verdoemde Geesten misbruickt en bezeten worden, gelyck in den aenvang de Paradyslang, en in de heileeuwe de zwynskudden, die met een groot gedruis in zee stortten; en dewyl de gestarnten aen den kemel zelfs by dieren afgetekent, oock by de Profeten gedacht worden; gelyck de Pleiades of Zevenstar, en Arcturus, Orion, en Lucifer, zoo gelieve het u de weeligheit en leerzaemheit der tooneelpoëzye te vergeven, dat de rampzalige Geesten zich op ons tooneel hier mede wapenen, en verweeren: want den helschen gedrogheten niets eigener is dan stimme treken, en het misbruick der schepselelen, en elementen, tot afbreuck van d'eere en den naem des Allervooghsten, zoo verre by dit gebengt. Sint Jan, in zyne Openbaringe, beelt de hemelsche geheimenissen, en den stryt in den hemel, door den Draeck uit, wiens staert naslepte het derde deel der starren, by de Godtgeleerden op d'afvallige Engelen geduit; waerom men in Poëzye de gebloemde wyze van spreken niet al te neuswys behoort te ziften, nochte naer de scherpzinnigheit der schoollessen te regelen. Oock moeten wy onderscheiden de tweederhande personaedjen, die dit tooneel betreden, namelyck quaetwillige en goede Engelen, die een ieder hun eige rol speelen; gelyck Cicero en de voeghelyckheit zelf ons elcke personaedje, naer heuren staet en aert, leeren uitbeelden. Ondertusschen ontkennen wy geensins dat heilige stof den tooneeldichter nauwer verbint, en intoomt dan weereltsche historien, of Heidensche verzierfels; onaengezien d'oude en besaemde hantvest der Poëzye, by Horatius Flakkus, in zyne Dichtkunste, met deze waerzen uitgedruckt:

De Schilder en Poët ontfingen beide een maght

Van alles te bestaen wat elck zich dienstigh acht.

Doch hier dient inzonderheit aengetekent hoe wy, om den naeryverder hoogmoedige en nydige Geesten te heftiger t'ontsteken, den Engelen de geheimenis van het toekomende menschworden des Woorts, door den Aertsengel Gabriël, Gezant en Geheimenistolck der Godt-

heit, eenigh ~~ons~~ ontdekken; hier in [onder verbeteringe] volgende, niet het gevoelen der meesten, maer zommiger Godtgeleerden, naerdien dit ons treurtafereel rycker stof en luister byzet; zonder dat wy evenwel, in dit punt, noch in andere omstandigheden van oorzaken, tyt, plaetse, en wyze [waer van wy ons dienden, om dit Treurspel krachtiger, heerlycker, gevooghelycker en leerzamer uit te voeren;] de rechtzinnige waerheit opzettelyck willen in het licht staen, of iet, naer ons eige vonden, en goetduncken, vast stellen. Sint Pauwels, Godts geheimenischryver aen de Hebreen, verheft zelf, benydenswaardigh genoegh, tot afbreuck van het Ryck der logenen en verleidende Geesten, de heerlyckheit maght en Godtheit van het menschgeworden Woort, door zyn uitstekentheit boven alle Engelen, in naem, in zoonschap, en erfgenaemschap, in het aenbidden der Engelen, in zyne zalvinge, in zyne verheffinge aen Godts rechte hant, in de eeuwigheit zyner heerschappye, als een Koning over de toekomende weerelt, en de oirzaeck en het einde aller dingen, en een gekroont Hoofd der menschen en Engelen, zyne aenbidders, Godts boden, en geesten, gezonden ten dienst der menschen, erfgenamen der zaligheid, welcker natuur Godts Zoon, de Engelen voorbygaende, in het bloet van Abraham aenmeemt. By gelegenheit van deze onschult achte ick niet ongerymt hier ter loop iet aen te roeren tot onschult van tooneel en tooneeldichter, die Bybelstof voorstellen, naerdienze by mylen opspraeck onderworpen zyn; gelyck trouwen's menschen zinnelyckheit verscheiden is, en d'ongelycke getempertheit der herffenen veroirzaeckt dat d'een treck tot een zelve zaeck heeft, die den anderen tegens het hart steeckt. Alle eerlycke kunsten en oefeningen hebben hare be-yveraers, en tegenwryters, vock hun recht gebruick, en misbruick. De heilige treurspeldichters hebben, onder de oude Hebreen, tot hun voorbeelt den Poëet Ezechiël, die den uittocht der twalef Stammen uit Egypten in Griex nagelaten heeft; onder d'eerwaerdige Outvaders hebben zy het groote licht uit den Oosten, Gregorius Nazianzener, die zelf den Gekruisten Verlosser in Griecckse tooneelvaerzen uitbeelde; gelyck wy noch van mylen den Koninglycken Gezant, Hugo de Groot, dat groote licht der geleertheit en vromicheit onzer eeuwe, Sint Gregorius

spoor

spoor naerstrevende , voor zyn treurspel van den Gekruisten , in Latyn beschreven , en dien onverganklyken en stichtigen arbeit eer en danckbaerheit schuldigh blyven . Onder d'Engelsche Onroomschen heeft de geleerde pen van Richard Baker , Lucifer en al den handel der oproerige Geesten , oock vry breet in 't rymeloos uitgestreken . Wel is waer dat de Vaders der oude Kercke de gekristende tooneelspeelders buiten de gemeenschap der Kercke keerden , en het tooneelspel van dien tyt heftigh bestreden : maer lei men 'er wel op , de tyt en reden van dien was heel anders gelegen . De weereit lagh toen noch diep , op vele plaetsen , in Heidensche afgoderye verzoncken . De gront des Christendoms was noch onbestorven , en de tooneelspelen werden Cybele , der gedroomde Goden moeder , een groote afgodinne , ter eere gespeelt , en gehouden voor een verdienstigh middel om hier door lantplagen van den hals des volcks af te keeren . Sint Augustyn getuight , hoe de Heidensche Aertspriester , een bedienaer van Numaes instellingen en afgodendienst , te Rome , ter oirzaecke van een zware peste , de tooneelspeelen eerst instelde , en door zyn gezagh bekrachtighde . Scaliger zelf bekent datze , om de gezontheit des volx te verwerwen , door ingeven van de Sibille ingestelt waren ; in voegen dat dit spelen eigentlyck streckte tot een krachtigh woedtsel van de blinde afgoderye des Heidendoms , en verheffinge der afgoden ; een ingekankerde gruwel , wiens uitroien den eersten kruishelden , en de gedurigh worstelende Kercke op zoo veel zweet en bloet stont , maer nu lang uitgestorven , geene voetstappen in Europe laet . Dat dan de H. Outvaders die tooneelen hierom , en te gelyck om het bederf der zeden , en andere openbare en schaemteloze misbruicken van naeckte jongelingen , vrouwen en maeghden en andere vuilicheden bestraffen , was noodigh en loflyck , gelyck het in dien gewalle noch zonde zyn . Dit nu overgeslagen , laet ons het nut en den oirbaer van stichtelycke en vermakelycke spelen niet te licht wechwerpen . Heilige en eerlycke voorbeelden dienen ten spiegel , om deught en Godvruchtigheit i' omhelzen ; gebreken , en d'elenden , daer aen gehecht , te schuwen . Het wit en ooghmerck der wettige Treurspelen is de menschen te vermorwen door schrick , en medoogen . Scholieren , en opluickende jongkheit worden door spelen , in talen , welsprekenheit ,

wysheit, tucht; en goede zeden, en manieren, geoeffent, en dit zet in de teere gemoeden en zinnen, een ploy van voeghelyckheit en geschicktheit, die hun, tot in den ouderdom toe, byblyven, en aenhangen: ja het gebeurt by wylen dat overvliegende vernuftien, by geene gemeine middelen te buigen, noch te verzetten, door spitsvondigheden en hoogdravenden tooneelstyl geraeckt, en, buiten hun eigen vermoeden, getrocken worden: gelyck een edele luitsnaer geluit geeft, en antwoord, zoo dra heur weërgade, van de zelve nature en aert, en op eenen gelycken toon, en andere luit gespannen, getokkelt wort van een geestige hant, die, al speelende, den tuimelgeest uit eenen bezeten en verstokten Saul dryven kan. De historien der eerste Kercke bezegelen dit met de gedenckwaerdige voorbeelden van Genesis en Ardaleo, beide tooneelspeelders, in den Schouburgh, door den H. Geest verlicht, en bekeert; terwylze, onder het spelen, den Christenschen Godtsdienst willende beschimpen, overtuight wierden van de waerheit, diese geleert hadden, uit hun deftige speelrollen, doorgaends beter gestoffeert met pit van wysheit dan laffe redenen, uren lang in den wint gestroit, en eer verdrietigh dan lcerzaem. Men worpt ons, ten opzicht van Bybelstoffe, voor, dat men geen spel met heilige zaecken behoorde te spelen; en zeker dit zou wat schyns hebben in onze tale, die juist het woort van Spel mede brengt: maer wie slechts een woort of anderhalf Griecks kan uitstamelen, weet wel dat dit woort by Griecken en Latynen geen gebruik heeft in dien zin: want *Texywdia* is een koppelwoort, en betekent eigentlyck Bockezang, naer der herderen wedgezangen, ingestelt om met zingen eenen Bock te winnen, uit welke gewoonte de treurzangen, en sedert de tooneelspelen, hunnen oirsprong namen: en wil men ons immers dus ongenadigh knuffelen om het woort Spel, waer blyvenwe dan met orgelspel, Davids harp- en zangspel, en het spel van tien snaren, en ander sluit- en snaarspel, by verscheidenheit van Onroomschen, in hunne vergaderingen ingevoert? Wie dan dit onderscheit vat, zal wel, het misbruick der tooneelkunste bestraffende, het rechtmatigh gebruik niet ongenadigh vallen, en dezen heerlycken ja Goddelycken vont, een eerlycke uitspanninge, en honighzoete verquickinge van 's levens moeielyckheden, de jeught, en

kunst-

*kunſtbeminnende burgerye niet miſgunnen; op dat wy, hier door
gemoedicht, Lucifer met meer yvers ten Treurtooneele voeren,
daer hy, endelyck, van Godts blixem getroffen, ter helle ſtort, ten
klaren ſpiegel van alle ondanckbare ſtaetzuchtigen, die zich ſtou-
telyck tegens de geheiligde Maghten, en Majesteiten, en wettige
Overheden durven verbeffen.*

I N H O U D T.

Lucifer, d'Aertsengel, opperſte, en doorluchtigſte boven alle En-
gelen, hoovaerdigh en ſtaetzuchtigh, uit blinde liefde tot zyn ei-
ge, benyde Godts onbepaelde grootheit, oock den menſch, naer
Godts beelt geſchapen, en in het weeligh Paradys met de heerschappye
des aerdtbodems begifticht. Hy benyde Godt en den menſch te meer,
toen Gabriël, Godts Herout, alle Engelen voor dienſtbare Geesten ver-
klaerde, en de geheimeniffen van Godts toekomende menſch worden hun
ontdeckte; waer door het Engelsdom voorbygegaen, de waerachtige
menſchelycke natuur, met de Godtheit verëenight, een gelycke maght
en Majesteit te verwachten ſtont: waerom de hoovaerdige en nydige
Geest, poogende zich zelve Gode gelyck te ſtellen, en den menſch buiten
den hemel te houden, door zyne medeſtanders, ontelbare Engelen op-
rockende, wapende, en tegens Michaël, 's hemels Veltheer, en zyne
heirkrachten, onaengezien Rafaëls waerſchuwinge, aenvoerde; en afge-
ſtreden, na de neërlaegh, uit wraecke den eerſten menſch, en in hem alle
zyne nakomelingen, ten val broght, en hy zelf met zyne weërspannelin-
gen ter helle geſtort, en eeuwigh verdoemt wert.

Het tooneel is in den hemel.

P E R.

PERSONAEDJEN.

BELZEBUB, }
BELIAL, } *wederspannige Oversten.*
APOLLION, }

GABRIËL, *Godts Geheimenistolck.*

REY VAN ENGELEN.

LUCIFER, *Stedehouder.*

LUCIFERISTEN, *Oproerige Geesten.*

MICHAËL, *Veltbeer.*

RAFAËL, *Bescherm-engel.*

URIËL, *Michaëls Schiltknaep.*

L U C I F E R.

T R E U R S P E L.

H E T E E R S T E B E D R Y F.

Belzebub. Belial. Apollion.

MYn Belial ging hene op lucht en vleugels dryven,
Om uit te zien waer ons Apollion magh blyven.
Vorft Lucifer zondt hem, tot dezen tocht bequaem,
Naer 't aertrijck, op dat hy eens nader kennis naem'

Van Adams heil en staet, waer in d'Almogentheden
Hem stelden. het wort tyt om weder van beneden
Te keeren hier ter stede: ick gis hy is niet veer.

Een wacker dienaer vlieght op 't wencken van zyn' Heer;
En stut zyn meesters troon getrou met hals en schouder.

Beli. Heer, Belzebub, ghy Raet van 's hemels Stedehouder,

Hy steigert steil, van kreits in kreits, op ons gezicht.

Hy streeft den wint voorby, en laet een spoor van licht

En glanssen achter zich, waer zyn gezwinde wiecken

De wolcken breecken. hy begint ons lucht te riecken,

In eenen andren dagh en schooner zonneshyn,

Daer 't licht zich spiegelt in het blaeuwe kristalyn.

De hemelklooten zien met hun gezicht, van onder,

Terwyl hy ryft, hem na, een ieder in 't bezonder,

Verwondert om dien vact en goddelycken zwier,

Die hun geen Engel schynt, maer eer een vliegend vier.

Geen star verschiet zoo snel. hier komt hy aengestegen,

Met eenen gouden tack, en heeft de steile wegen

Voorspoedigh afgeleit. *Belz.* Wat brengt Apollion?

Apol. Heer Belzebub, ick heb, zoo vlytigh als ick kon,

Het laegh gewest bespiet, en offere u de vruchten,

Zoo diep beneden ons, in andre zon en luchten,

Gesproten : oordeel , uit de vruchten , van het lant ,
 En van den hof , door Godt gezegent , en beplant ,
 Tot welluft van den mensch . *Belz.* ick zie de goude bladen ,
 Met perlen van de lucht , den zilvren dau , geladen .
 Hoe lieflyck rieckt dit loof , dat zyne verf behoudt !
 Hoe gloeit dit vrolyck ooft van karmozyn , en gout !
 't Waer jammer zoo men dit ontwyde met de handen .
 't Gezicht bekoort den mont . wie zou niet watertanden
 Naer aertsche leckerny ? hy walght van onzen dagh ,
 En hemelsch mann' , die 't ooft der aerde plucken magh .
 Men zou ons Paradys om Adams hof verwenschen .
 't Geluck der Engelen moet wycken voor de menschen .

Apol. Niet waer , heer Belzebub ? al schynt de hemel hoogh ,
 Wy leggen veel te laegh . het geen ick met myn oogh
 Gezien heb , mistme niet . 't vermaeck van 's weerelts hoven ,
 Een eenigh Eden gaet ons Paradys te boven .

Belz. Laet hooren watghe zaeght : wy luistren t'zamen toe .

Apol. 'k Verzwygh mijn henevaert , om niet te reppen hoe
 Gezwint ick nedersteegh , en zonck door negen bogen ,
 Die , sneller dan een pijl , rontom hun midpunt vlogen .
 Het radt der zinnen kan zoo snel niet ommeslaen ,
 In ons gedachten , als ick , lager dan de maen
 En wolcken , afgegleên , bleef hangen op mijn pennen ,
 Om 't Oosterfche gewest en lantschap t'onderkennen ,
 Op 't aenzicht van den klood , daer d'Oceaen om spoelt ,
 Waer in zoo menigh slagh van zeegedroghen woelt .
 Van verre zagh men hier cen' hoogen bergh verschieten ,
 Waer uit een waterval , de wortel van vier vlieten ,
 Ten dale nederbruischt . wy streken steil , en schuin
 Voorover met ons hoofd , en rustten op de kruin
 Des berghs , van waer men vlack de zalige landouwen
 Der onderweereit en haer weelde kon aenschouwen .

Belz. Nu schilder ons den hof , en zijn gestaltenis .

Apol. De hof valt ront , gelijk de klood der weereit is .

In 't midden rijft de bergh, waer uit de hoofbron klatert,
 Die zich in vieren deelt, en al het lant bewatert,
 Geboomte en beemden laeft, en levert beken uit,
 Zoo klaer gelijk kristal, daer geen gezicht op stuit.
 De stroomen geven slib, en koefteren de gronden.
 Hier worden Onixsteen en Bdellion gevonden.
 Hoe klaer de hemel oock van starren blinckt, en barnt;
 Hier zaeide vrouw Natuur in steenen een gesternt,
 Dat onze starren dooft. hier blinckt het gout in d'aderen.
 Hier wou Natuur haer' schat in eenen schoot vergaderen.

Belz. Wat zweeft 'er voor een lucht, waer by dat schepsel leeft?

Apol. Geen Engel, onder ons, zoo zoet een' adem heeft,
 Gelijk de frische geest, die hier den mensch bejegent,
 Het aengezicht verquickt, en alles streelt, en zegent:
 Dan zwelt de boezem der landouw' van kruit, en kleur,
 En knop, en telgh, en bloem, en allerhanden geur.
 De dau ververfchtze 's nachts. het ryzen en het dalen
 Der zonne weet zijn maect, en matight zoo haer stralen
 Naer eisch van elcke plant, dat allerhande groen
 En vrucht gevonden wort, in cenerley faizoen.

Belz. Nu maelme de gedaente en 't wezen van de menschen.

Apol. Wie zou ons Engelsdom voor 't menschedom willen wenschen,
 Wannecr men schepsels ziet, die 't al te boven gaen,
 En onder wiens gezagh alle andre dieren staen.
 Ick zagh den ommegang van hondertduizent dieren,
 Die op het aertrijck treên, of in de wolcken zwieren,
 Of zwemmen in den stroom, zoo ieder is gewent,
 En leven schept in zijn byzonder element.
 Wie zou een ieders aert en eigenschappen ramen
 Als Adam! want hy gafze op eene ry hun namen.
 De berghleeuw quispelde hem aen met zynen staert,
 En loegh den meester toe. de tiger ley zijn' aert
 Voor 's Konings voeten af. de lantstier boogh zijn' horen,
 En d'olifant zijn' snuit. de beer vergat zijn' toren.

Griffoen en adelaer quam luiften naer dien man,
 Oock draeck, en Behemoth, en zelf Leviatan.
 Noch zwygh ick welck een lof den mensch wort toegezongen
 En toegequinckeleert van 't lustpriëel, vol tongen;
 Terwyl de wint in 't loof, de beeck langs d'oevers fpeelt,
 En ruiſcht op een muzyck, dat nimmer 't hart verveelt.
 Had zich Apollion in zynen laſt gequeten,
 Hy had ons hemelryck in Adams Ryck vergeren.

Belz. Wat dunckt u van het paer, dat ghy beneden zaeght?

Apol. Geen ſchepſel heeft om hoogh myn oogen zoo behaeght
 Als deze twee om laegh. wie kon zoo geeftigh ſtrengelen
 Het lichaem, en de ziel, en ſcheppen dubbele Engelen,
 Uit klaiaerde, en uit been. het lichaem, ſchoon van leeft,
 Getuight des Scheppers kunſt, die blnckt in 't aenſchijn meeft.
 Den ſpiegel van 't gmoedt. wat lidt my kon verbazen;
 Ick zagh het beelt der ziele in 't aengezicht geblazen.
 Bezit het lyf iet ſchoons, dat vint men hier by een.
 Een Godtheit geeft haer' glans door 's menschen oogen heen.
 De redelycke ziel komt uit zyn troni zwieren.
 Hy heft, terwyl de ſtomme en redenlooze dieren
 Naer hunne voeten zien, alleen en trots het hoof
 Ten hemel op naer Godt, zyn' Schepper, hoogh gelooft.

Belz. Hy looft hem niet vergeefs voor zoo veel rycke gaven.

Apol. Hy heerſcht, gelyck een Godt, om wien het al moet ſlaven.
 D'onzichtbre ziel beſtaet uit geeft, en niet uit ſtof.
 Z'is heel in ieder lidt. het brein verſtreckt haer hof.
 Zy leeft in eeuwigheit, en vreeft noch roeft, noch ſchennis.
 Z'is onbegrypelyck. voorzichtigheit, en kennis,
 En deught, en vryen wil bezitze in eigendom.
 Voor hare majeffteit ſtaen alle Geeften ſtom.
 De wyde weerelt zal eer lang van menschen krielen.
 Zy wacht, uit luttel zaets, een' rycken oegft van zielen;
 En hierom huwde Godt den man aen zyn mannin.
Belz. Wat dunckt u van zyn ribbe, en lieve gemalin?

Apol. Ick deckte myn gezicht en oogen met myn vleugelen,
 Om myn gedachten en genegentheên te teugelen,
 Zoo dra zy my gemoete, als Adam met der hant
 Haer leide door het groen. by wylen hiel hy stant,
 Beschoudeze overzy, en onder dat beloncken
 Begon een heiligh vier zyn zuivre borst r'ontvoncken:
 Dan kuste hy zyn bruit, en zy den bruidegom:
 Dan ging de bruiloft in, met eenen welleckom
 En brant van liefde, niet te melden, maer te giffen;
 Een hooger zaligheid, die d'Engelen noch missen.
 Hoe arm is eenigheid! wy kennen geen gespan
 Van tweederhande kunne, een jongkvrouw, en een'man.
 Helaes! wy zyn misdeelt: wy weten van geen trouwen,
 Van gade of gading, in een'hemel, zonder vrouwen.

Belz. Zoo wort'er met der tyt een weerelt aengeteelt:

Apol. Door een genot van't schoon, in's menschen brein gebeelt,
 En ingedrukt met kracht van d'opgespanne zinnen.
 Dat houdt dit paer verknocht. hun leven is beminnen,
 En wederminnen met een' onderlingen lust,
 Onendelyck gelescht, en nimmer uitgebluscht.

Belz. Nu pasme deze bruit naer't leven af te malen.

Apol. Dit eischt Natuurs penseel, geen verf, maer zonnestralen.
 De man en vrou zyn bey volschappen, evenschoon,
 Van top tot teen. met recht spant Adam wel de kroon,
 Door kloeckheit van gedaente, en majesteit van't wezen,
 Als een ter heerschappy des aertryx uitgelezen:
 Maer al wat Eva heeft vernoecht haer bruiigoms eisch:
 Der leden tederheit, een zachter vel en vleisch,
 Een vriendelycker verf, aenminnigheit der oogen,
 Een minnelycke mont, een uitspraeck, wiens vermogen
 Bestaet in eedier klanck; twee bronnen van yvoor,
 En wat men best verzwyege, eer dit een Geest bekoort.
 Bejegent Engelen, hoe schoonze uw oogh behaeghden;
 Het zyn wanschappenheên by't morgenlicht der maeghden.

Belz. Het ſchijnt ghy blaectt van minne om 't vrouwelijcke dier.

Apol. Ick heb mijn ſlagheêr in dat aengename vier
 Gezengt. het vielme zwaer van onder op te ſtijgen,
 Te roeien, om den top van Engleburgh te krijgen.
 Ick ſcheide, doch met pijn, en zagh wel driewerf om.
 Nu blinckt geen Serafijn, in 't hemelſch heilighdom,
 Als deze, in 't hangend hair, een goude nis van ſtralen,
 Die ſchoon gewatert van den hoofde nederdalen,
 En vloejen om den rugh. zoo komtze, als uit een licht,
 Te voorſchijn, en verheught den dagh met haer gezicht.
 Laet perle en perlemoer u zuiverheit beloven;
 Haer blanckheit gaet de perle en perlemoer te boven.

Belz. Wat baet al 's menſchen roem, indien zijn ſchoonheit ſmelt,
 En endelijck verwelckt, gelijk een bloem op 't velt?

Apol. Zoo lang die hof beneën niet ophoude ooft te geven,
 Zal dit gezalight paer by zulck een' appel leven,
 Die daer in 't midden groeit, bevochtight van den ſtroom,
 Waer by de wortel leeft. dees wonderbare boom
 Wort 's levens boom genoemt. zijn aert is onbederflijck.
 Hier door geniet de menſch het eeuwich en onſterflijck,
 En wort den Engelen, zijn' broederen, gelijk,
 Ja overtreftze in 't eindt; en zal zijn maght en Rijck
 Verbreiden overal. wie kan zijn vleugels kôrtten?
 Geen Engel heeft de maght zijn wezen uit te ſtorten
 In duizentduizenden, in een oneindigh tal.
 Nu overreken eens wat hier uit worden zal.

Belz. De menſch is maghtigh dus ons over 't hoofd te waſſen.

Apol. Zijn waſdom zal ons haest verſchricken, en verraffen.
 Al duickt zijn heerſchappy nu lager dan de maen;
 Al is die maght bepaelt; hy zal al hooger gaen,
 Om zijnen ſtoel in top der hemelen te zetten.
 Zoo Godt dit niet belet, hoe konnen wy 't beletten?
 Want Godt bezint den menſch, en ſchiep het al om hem.

Belz. Wat hoor ick? een bazuin? gewis hier wil een ſtem

Op volgen : zie eens uit , terwylwe hier verbeien .

Apol. D'Aertsengel Gabriël , gevolgt van 's hemels Reien ,
Genaeckt in 's Hooghsten naem , om uit den hoogen troon

T'ontvouwen , als Herout , het geen hem wiert geboôn .

Belz. Ons lust te hooren wat d'Aertsengel zal gebieden .

Gabriël. Rey van Engelen.

Hoort toe , ghy Engelen : hoort toe , ghy hemellieden .

De hooghste Goetheit , uit wiens boezem alles vloeit

Wat goet , wat heiligh is ; die nimmer wort vermoeit

Door weldoen , noch verarmt van haer genadeschatten ,

Tot noch met geen begryp der schepfelen te vatten ;

Dees Goetheit schiep den mensch haer eigen beelt gelyck ,

Oock d'Englen , op dat zy te zamen 't eeuwigh Ryck

En noit begrepen goet , na 'et vierigh onderhouden

Der opgeleide wet , met Godt bezitten zouden .

Zy boude 't wonderlyck en zienelyck Heelal

Der weerelt Gode en oock den mensche te geval ;

Op dat hy in dit hof zou heerschen , en vermeerren ;

Met al zyne afkomst hem bekennen , dienen , eeren ;

En stygen , langs den trap der weerelt , in den trans

Van 't ongeschapen licht , den zaligenden glans .

Al schynt het Geestendom alle andren t'overtreffen ;

Godt sloot van eeuwigheit het Menschdom te verheffen ,

Oock boven 't Engelsdom , en op te voeren tot

Een klaerheit en een licht , dat niet verschilt van Godt .

Ghy zult het eeuwigh Woort , bekleet met been en aren ,

Gezalf tot Heer , en hoofd , en rechter , al de scharen

Der Geesten , Engelen en menschen te gelyck ,

Zien rechten , uit zyn' troon , en onbeschaduw't Ryck ;

Daer staet de stoel alree geheilicht in het midden .

Dat alle d'Engelen hem passen aen te bidden ,

Zoo ras hy innery , wien 't menschelyck gefalt ,

Oock boven ons natuur verheereylyckt , gevalt .

Dan schynt de heldre vlam der Serafynen duister,
 By 's menschen licht, en glans, en goddelycken luister.
 Genade dooft Natuur en al haer glansen uit.
 Dit 's nootlot, en een onherroepelyck besluit.

Rey. Al wat de hemel stemt, zal 't hemelsch heir behagen.

Gab. Zoo past u trou in Godts en 's menschen dienst te dragen:
 Naerdien de Godtheit zelf de menschen zoo bemint.
 Wie Adam cert, het hart van Adams vader wint.
 De mensch en Engel, beide uit eenen stam gesproten,
 Zyn medebroeders; uitgekore lotgenoten,
 Des Allerhooghsten zoons en erven, zonder smet.
 Een ongedeelde wil en liefde zy uw wet.
 Ghy weet hoe 't Engelsdom moet onderscheiden worden
 In dryderhande ry, een negenvoudige orden;
 De hoogste in Serafyn, en Cherubyn, en Troon,
 Die zitten in Godts Raet, en stercken zyn geboôn.
 Dé middenry bestaet uit Heerschappyen, Krachten,
 En Maghten, die op 't woort van Godts Geheimraet wachten,
 Tot 's menschen nut, en heil, en hulp in 't algemeen.
 De derde en laeghste ry, gewyt uit Vorstenheên,
 En groote Aertsengelen, en Engelen, moet duicken
 Voor 't woort der middelrye, en laten zich gebruicken,
 Beneden het gewelf van zuiver kristalyn,
 In hún' byzondren last, zoo wyt 't gestarrent schyn'.
 Wanneer de weerelt koom' zich verder uit te spreiden,
 Wort elck van deze ry in zyn gewest bescheiden,
 Of weet zyn eige stadt, en huis, en wat persoon
 Zyn zorghe bevolen blyft, ter eere van Godts kroon.
 Getrouwen, gaet dan hene, onsterfelycke Goden,
 Gehoorzaemt Lucifer, verknocht aen Godts geboden.
 Bevordert 's hemels eer, in 't menschelyck geslacht,
 Een ieder in zyn wyck, een ieder op zyn wacht.
 Laet zommigen voor Godt de schael vol wieroock branden,
 En brengen voor Godts troon der menschen offerhanden,

En wenschen, en gebeên, en zingen 's Godtheits lof,
 Dat zich de galm verspreie in 't eeuwichjuichend hof.
 Een ander draey' gestarnte en ronde hemelklooten,
 Of zett' den hemel op, of hou de lucht gefloten
 Met wolcken, om den bergh te zegenen om laegh,
 Met eenen zonneshijn, of versche regenvlaegh
 Van manne en honighdau, daer Godt wort aengebden,
 Door d'eerste onnozelheit, de burgery van Eden.
 Wie door de lucht, en 't vier, en aerde, en water rent,
 Die matige op zyn pas een ieder element,
 Naer Adams wensch, of segg' den blixemstrael aen banden,
 Of breidele den storm, of breeck' de zee op stranden.
 Een ander sla de treên des menschen gade op 't velt.
 De Godtheit heeft zyn hair tot op een hair getelt.
 Men draegh' hem op de hant, dat hy zyn' voet niet stoote.
 Wort iemant, als gezant, gezonden van een' Grootte
 Aen Adam, 's aertrijcks Vorst, dat hy zyn' last verricht'.
 Zoo luidt myn last, waer aen de Godtheit u verplicht.

Rey van Engelen.

Zang.

Wie is het, die zoo hoogh gezeten,
 Zoo diep in 't grondelooze licht,
 Van tyt noch eeuwigheit gemeten,
 Noch ronden, zonder tegenwicht,
 By zich bestaet, geen steun van buiten
 Ontleent, maer op zich zelve rust,
 En in zyn wezen kan besluiten
 Wat om en in hem, onbewust
 Van wancken, dracit, en wort gedreven,
 Om 't een en eenigh middelpunt;
 Der zonnen zon, de geeft, het leven;
 De ziel van alles wat ghy kunt

B

Bevroên,

Bevroên, of nimmermeer bevroeden ;
 Het hart, de bronaër, d'oceaen
 En oirfprong van zoo vele goeden
 Als uit hem vloeien, en beftaen
 By zyn genade, en alvermogen ,
 En wyfheit, die hun 't wezen fchonck
 Uit niet, eer dit in top voltogen
 Palais, der heemlen hemel, blonck ;
 Daer wy met vleuglen d'oogen decken ,
 Voor aller glanfèn Majefteit ;
 Terwylwe 's hemels lofgalm wecken ,
 En vallen , uit eerbiedigheit ,
 Uit vreeze, in zwym op 't aen zicht neder ?
 Wie is het ? noemt, befchryft ons hem ,
 Met eene Serafyne veder .
 Of fchort het aen begryp en ftem ?

Tegenzang.

Dat 's G O D T. Oneindigh eeuwigh Wezen
 Van alle ding, dat wezen heeft ,
 Vergeef het ons ; o noit volprezen
 Van al wat leeft, of niet en leeft ,
 Noit uitgesproken, noch te fpreken ;
 Vergeef het ons, en fchelt ons quyt
 Dat geen verbeelding, tong, noch teken
 U melden kan. ghy waert, ghy zyt ,
 Ghy blyft de zelve. alle Englekennis
 En uitspraeck, zwack, en onbequaem ,
 Is maer ontheiliging, en fchennis :
 Want ieder draecht zyn' eigen naem ,
 Behalve ghy. Wie kan u noemen
 By uwen Naem ? wie wort gewyt
 Tot uw Orakel ? wie durf roemen ?
 Ghy zyt alleen dan die ghy zyt ,

U zelf bekent en niemant nader .

U zulk te kennen, als ghy waert

Der eeuwigheden glans en ader ;

Wien is dat licht geopenbaert ?

Wien is der glansen glans verschenen ?

Dat zien is noch een hooger heil

Dan wy van uw genade ontleenen ;

Dat overschryt het perck, en peil

Van ons vermogen. wy verouden

In onzen duur ; ghy nimmermeer .

Uw wezen moet ons onderhouden .

Verheft de Godtheit : zingt haer eer .

Toezang .

Heiligh, heiligh, noch eens heiligh ,

Driemaal heiligh : eer zy Godt .

Buiten Godt is 't nergens veiligh .

Heiligh is het groot gebodt .

Zyn geheimenis zy bondigh .

Men aenbidde zyn bevel .

Dat men overal verkondigh'

Wat de trouwe Gabriël

Ons met zyn bazuin quam leeren .

Laet ons Godt in Adam eeren .

Al wat Godt behaeght, is wel .

H E T T W E E D E B E D R Y F.

Lucifer. Belzeub.

GHy snelle Geesten, houdt nu stant met onzen wagen :
 Al hoogh genoegh in top Godts Morgenstar gedragen ;
 Al hoogh genoegh gevoert : 't is tyt dat Lucifer
 Nu duicke, voor de komst van deze dubble star ,
 Die van beneden ryft, en zoekt den wegh naer boven ,
 Om met een' aertschen glans den hemel te verdooven .
 Borduurt geen kroonen meer in Lucifers gewaet ;
 Vergult zyn voorhoofd niet met eenen dageraet
 Van morgenstarre en strael, waer voor d'Aertsenglen nygen ;
 Een andre klaerheit komt in 't licht der Godtheit stygen ,
 En schynt ons glansen doot ; gelyck de zon, by daegh ,
 De starren dooft, voor 't oogh der schepselen, om laegh .
 't Is nacht met Engelen, en alle hemelzonnen :
 De menschen hebben 't hart des Oppersten gewonnen ,
 In 't nieuwe Paradys : de mensch is 's hemels vrient :
 Ons slaverny gaet in . gaet hene, viert, en dient ,
 En eert dit nieuw geslacht, als onderdane knapen .
 De menschen zyn om Godt, en wy om hen geschapen .
 't Is tyt dat 's Engels neck hun voeten onderschraegh' ,
 Dat ieder op hen passe, en op de handen draegh' ,
 Of op de vleugels voere, op d'allerhooghste troonen :
 Onze erfenis komt hun, als uirverkore zonen .
 Onze eerstgeboorte leit nu achter, in dit Ryck .
 De zoon des zefsten daghs, den Vader zoo gelyck
 Geschapen, stryckt de kroon . met recht is hem gegeven
 Den grooten staf, waer voor alle eerstgeboornen beven ,
 En sidderen . hier gelt geen tegenspraeck : ghy hoort
 Wat Gabriël bazuint voor 's hemels goude poort .
Belz. O Stedehouder van Godts opperheerschappyen ,
 Wy hooren 't al te wel, en, midden in 't verblyen

Der Reien, eenen klanck, die 't eeuwigh heeft bedroeft.
 De last van Gabriël leit klaer: dat woort behoeft
 Geen Cherubynetong om ons den zin t'ontvouwen.
 Men hoefde Apollion naer d' onderste landouwen
 Niet af te vaerdigen, om nader ga te slaen
 Wat Adam al bezit, zoo laegh beneên de maen:
 Het blyckt hoe heerlyck hem de Godtheit begenadicht,
 Ja door een lyfwacht van veel duizenden verdadicht;
 En hanthaeft in zyn' staet en aenzien, min noch meer
 Of hy gehuldicht waer tot aller Geesten Heer.
 De poort des hemels staet voor Adams af komt open.
 Een aerdtworm, uit een' klomp van aerde en klay gekropen,
 Braveert uw mogentheit. ghy zult het Menschdom zien
 Zoo verre boven u, en vallende op uw knien,
 Met nederslaghtigheid en neêrgeflagene oogen,
 Aenbidden zyne maght, en hoogheit, en vermogen.
 Het zal, verheerelyckt van d'allerhooghste maght,
 Zich zetten, aen de zy der Godtheit, in zyn kracht;
 En heerschen, langer en noch wyder dan de ronden
 Der entlooze eeuwighet, aen tyt noch plaets gebonden;
 Om Godt, haer middelpunt en omloop te gelyck,
 Zich draeien, zonder rust. wat hoeft men klaerder blyck
 Dat Godt de menschen wil verheffen, ons verneêren;
 Wy zyn ter dienstbaerheit, de menschen tot regeeren
 Geboren. legh voortaan den scepter uit der hant:
 Een lager is 'er, die de kroon daer boven spant,
 Of spannen zal eer lang. legh af uw morgenstralen,
 En hulsel voor dees zon, of pas haer in te halen
 Met zangen, en triomf, en goddelijck cieraet.
 Wy zien den hemel haest veranderen van staet.
 De starren zien vast uit, en wijcken met verlangen,
 Om vol eerbiedigheit dit nieuwe licht t'ontfangen.
Luc. Dat zal ick keeren, is het anders in myn maght.
Belz. Daer hoor ick Lucifer, en zie hem, die den nacht

Van's hemels aen gezicht verdryven kan , en jagen .
 Waer hy verschynt, begint het heerlyck op te dagen .
 Zyn wassend licht, het eerste en allernaeste aen Godt ,
 Vermindert nimmermeer . zyn woort is 't hoogh gebodt ;
 Zyn wil en wenck een wet, van niemant t' overtreden .
 De Godtheit wort in hem gedient, en aengebeden ,
 Bewieroockt, en geviert : en zou een lager stem
 Nu dondren uit Godts troon ? gebieden boven hem ?
 Zou Godt een ' jonger zoon , geteelt uit Adams lenden
 Verheffen boven hem ? dat waer het erfrecht schenden
 Van 't alleroutste kint, en zyn stadthoudery
 Ontluisteren . naest Godt is niemant groot als ghy .
 De Godtheit zette u eens in glorie aen haer voeten :
 Geen mensch verfstoute zich onze orden om te wroeten ,
 En dit bezwoten Recht t'ontwyden , zonder reên ;
 Of al de hemel raeckt in 't harnas tegens een .

LUC. Ghy vat het recht : het past rechtichape heerschappyen
 Geenins hun wettigheit zoo los te laten glyen :
 Want d'oppermaght is d'eerste aen hare wet verplicht ;
 Verandren voeght haer minst . ben ick een zoon van 't licht ,
 Een heerscher over 't licht, ick zal mijn Recht bewaren :
 Ick zwicht voor geen geweld, noch aertsgeweldenaren .
 Laet zwichten al wat wil : ick wyck niet eenen voet .
 Hier is myn Vaderlant . noch ramp , noch tegenspoet ,
 Noch vloecken zullen ons vervaren , noch betoomen .
 Wy zullen sneven, of dien hoeck te boven komen .
 Is 't nootlot dat ick vall', van eere en staet berooft ;
 Laet vallen , als ick vall' met deze kroone op 't hooft ;
 Dien scepter in de vuist , dien eersleip van vertrouden ,
 En zoo veel duizenden als onze zyde houden .
 Dat vallen streckt tot eer , en onverwelckbren lof .
 En liever d'eerste Vorst in eenigh lager hof ,
 Dan in 't gezalight licht de tweede, of noch een minder .
 Zoo troost ick my de kans , en vrees nu leet noch hinder .

Maer hier komt 's hemels tolck , en wackere Herout ,
 Met Godts geheimnisboeck , zyn zorge toebetrout .
 Het waer niet ongeraên hem nader t'ondervragen .
 Ick wil hem regentreên , en afstreên van den wagen .

Gabriël. Lucifer.

HEer Stedehouder , hoe? waer hene leit de reis?

Luc. Naer u , Herout , en tolck van 't hemelsche palais .

Gab. My dunckt ick zoude uw wit aen 't voorhoofd kunnen giffen .

Luc. Ghy die den duistren gront van Godts geheimenissen

Door 't licht van uw vernuft ontdeekt , en openbaert ,
 Verlichtme met uw komst. *Gab.* wat is 't dat u bezwaert?

Luc. Het raetflot en besluit der Godtheit , die de waerde

Des hemels lager schat dan 't element der aerde ,
 Den hemel onderdruckt ; het aertryck uit een' poel
 Door alle starren voert ; het menschedom op den stoel
 Der Englen zet ; berooft hun 't Recht der eerste gaven ;
 Gebietze om 's menschen nut te zweeten , en te slaven .

Het Geestendom , gewyt tot amptenaers van 't hof
 Des hemels , zal voortaan een' aertworm , uit het stof
 Gekropen , en gegroeit , ten dienst staen , op hem passien ,
 En , in getal en staet , ons over 't hooft zien wassen ?

Waer toe vernedert ons d'oneindige Gena

Zoo vroegh? wat Engel paste op zynen dienst te spa?

En hoe waer 't mooghlyck dat de Godtheit zich zou mengen

Met menschen? de natuur der uitgekorene Engelen

Voorbyslaen , en zyn' aert en wezen storten in

Een lichaem? d'eeuwigheit verknoopen aen 't begin?

Het hooghste aen 't allerlaeghst? den Schepper aen 't geschapen?

Wie kan uit dit besluit den zin te zamen rapen?

Zal 't eeuwigshynend licht nu schuil gaen in den nacht

Der weerelt? zullen wy, Stadthouders van Godts maght ,

Voor dit geleent gezagh , een wulpsch vermogen , knielen?

Ontelbre lichaemlooze en godtgelycke zielen

Zien buigen voor een grof en zackende element,
 Daer Godt zyn majesteit en wezen inneprent?
 Wy Geesten zyn te grof om dit geheim te vatten.
 Ghy, die het slot bewaert van Godts geheimnisschatten,
 Ontvou ons, magh het zyn, dit donckere geschil,
 Uit uw gezegelt boeck: ontvou ons 's hemels wil.

Gab. Zoo veel 't geoorloft zy te melden uit Godts bladen.

Veel weten kan altyt niet vordren, zomtyts schaden.
 De Hooghste ontdeekt ons slechts wat hy geraden vint.
 Het al te sterke licht schynt Serafynen blind.
 De zuivre Wysheit wou ten deel' haer' wil bezegelen,
 Ten deele ontsluiten. zich te schikken en te regelen
 Naer heur gestelde wet, dat voeght den onderzaet,
 Die aen zyn meesters last en wil gebonden staet.
 De reden en het wit waerom wy namaels wachten,
 Na 'et overleven van een tafel erfgeschlachten,
 Den Heer, die, Godt en mensch geworden in der tyt,
 Den scepter voeren zal, en breet en overwyt
 De starren, aerde, en zee, en al wat leeft regeeren,
 Verberghet de hemel u: de tyt wil d'oirzaeck leeren.
 Gehoorzaam Godts bazuin: ghy hebt zyn' wil-gehoort.

Luc. Zoo zal een vreemdeling, een worm, het hooghste woort

Hier boven voeren, en een ingeboren zwichten
 Voor vreemde heerschappy: de mensch een' zetel stichten,

Zoo verre boven Godt? *Gab.* genoegh u met uw lot,

En staet en waardigheit, u toegeleit van Godt.

Hy hief u in den top van alle Hierarchyen:

Doch niet om iemants gans en opgang te benyen.

De wederspannigheit verplet haer' hooft en kroon,

Indienze wederstreef des Oppersten geboôn.

Uw aenzien schept zyn licht alleen uit Godts vermogen.

Luc. Ick heb tot noch myn kroon voor Godt alleen gebogen.

Gab. Zoo buighze oock voor 't besluit der Godtheit, die het al

Wat wezen heeft uit niet, of namaels wezen zal,

Bestiert tot zeker eindt, hoewel wy 't niet beseffen.

Luc. Den mensch in 't heiligh licht der Godtheit te verheffen,
Den mensch, zoo hoogh met Godt vergodlyckt in zyn' troon,
Te zien het wierooockvat toezwaaien, op den toon
Van duizentduizenden eenstemmige koralen;
Verdooft de majesteit en diamante stralen
Van onze morgenstar, die straelt nu langer niet;
En 's hemels blyfchap slaet aen 't quynen van verdriet.

Gab. De zaligheid bestaet in een geruft genoegen,
In 't stemmen met Godts wil, en zich naer hem te voegen.

Luc. De majesteit van Godt en Godtheit wort verkleent,
Indienze haer natuur met 's menschen bloet vereent,
Vereenight, en verbint. wy Geesten grenzen nader
Aen Godt, en zyn natuut, als zoons van eenen Vader
Geteelt, en hem gelyck, indien 't geoorloft is
Te stellen regens een dees ongelyckenis
Van een oneindigheit en 't eindigh; de bepaelde
By d'onbepaelde maght. indien de zon verdwaelde
Uit hare strecke, en zich bekleede met een' smoock,
Om al den aerdtkloot toe te lichten, uit een' roock,
En zwarten damp; hoe zou de vreught der weerelt sterven!
Wat zou het aertsch geslacht al glans en leven derven!
De zon al majesteits ontbeeren, in haer' loop!
Ick zaegh den hemel blint, de starren overhoop,
Wanorden orden en geschicktheit overrompelen,
Indien de bron van 't licht haer klaerheit quaem te dompelen
In 't graf van een moerasch. verschoonme, o Gabriël,
Indien ick uw bazuin, de wet van 't hoogh bevel,
Een luttel wederstreve, of schyn te wederstreven.
Wy yvren voor Godts eere: om Godt zyn Recht te geven,
Verstout ick my, en dwael dus verre buiten 't spoor
Van myn gehoorzaamheit. *Gab.* ghy yvert krachtigh voor
De glori van Godts naem; doch zonder t'overwegen
Dat Godt het punt, waerin zyn hoogheit is gelegen,

Veel beter kent dan wy ; dies staeck uw onderzoek .
 De menschgeworden Godt zal dit geheimnisboeck ,
 Met zeven zegelen gesloten , zelf ontsluiten .
 Nu smaectghe niet het pit , maer ziet de schors van buiten .
 Dan zal men d'oirzaeck zien , de reden , den waerom
 Van zyn verholentheên , en diep in 't heilighdom
 Der heilighdommen gaen . nu voeght het ons te duicken ,
 En dezen dageraet t'aenbidden , te gebruicken
 Met danckbaerheit , tot dat de kennis in haer kracht
 De twyfeling verdryf , gelyck de zon den nacht .
 Nu leeren wy allengs Godts wysheit tegenstappen ,
 Eerbiedigh , en beschroomt . zy openbaert by trappen
 Het licht der wetenschappe en kennisse , en begeert
 Dat ieder , op zyn wacht , zich onder haer verneêrt .
 Heer Stedehouder , rust , en hanthaeft d'eerste ons wetten :
 Ick ga , daer God my zent . *Luc.* men zal 'er scherp op letten .

Belzebub. Lucifer.

DE Stedehouder hoort waer dit plakkaet op draeit ,
 Dat Gabriëls bazuin zoo trots heeft uitgekraeit .
 Hy gaf Godts ooghmerck u , oock scherp genoegh , te ruicken .
 Men zal uw mogentheit aldus de vleugels snuicken .
Luc. Zoo licht niet : neen gewis , men kan 'er in voorzien .
 Geen minder droome hier zyn' meerder te gebiën .
Belz. Hy dreight weêrspannigheit haer hoofd en kroon te pletten .
Luc. Nu zweer ick by my kroon het al op een te zetten ,
 Te heffen mynen stoel in aller heemlen trans ,
 Door alle kreitsen hene , en starrelichten glans .
 Der heemlen hemel zal my een palais verstrecken ,
 De regenboogh een troon ; 't gestarrente bedecken
 Myn zalen ; d'aertkloot blyft myn steun , en voetschabel .
 Iek wil op een karros van wolcken , hoogh en snel
 Gevoert door lucht en licht , met blixemstrael en donder
 Verbryzelen tot stof , wat boven , of van onder

Zich tegens ons verzet, alwaer 't den Veltheer zelf;
 Ja eerwe zwichten, zal dit hemelschblaeu gewelf,
 Zoo trots, zoo vast gebout, met zyn doorluchte bogen
 Te bersten springen, en verstuiven voor onze oogen;
 't Gerabraeck't aertryck zien als een wanschapen romp;
 Dit wonderlijck Heelal in zynen mengelklomp,
 En wilde woestheit weêr verwarren, en verkeeren.
 Laet zien wie Lucifer durf trotfen, en braveeren.
 Men dage Apollion. *Belz.* hier treet hy voor den dagh.

Apollion. Lucifer. Belzebub.

O Stedehouder van Godts onbepaect gezagh,
 Orakel, in den Raet der onderdane Goden,
 Ick offer u myn' dienst, en wacht op uw geboden.
 Wat eischt de majesteit van haren onderdaen?

Luc. Het lust ons uwen zin en inzien te verstaen,
 Op een gewichtigh stuck, dat zalme niet mislucken.
 Het wit is Michaël de slagheer uit te rucken;
 Op dat ons toeleggh niet op zyn vermogen stuit'.
 Hy voert met zynen arm zoo vele Orakels uit,
 Als oit de Godtheit heeft met hare hant gedreven
 In eenwigh diamant: daer wort de mensch geheven
 In top der hemelen, door alle kreitsen heen,
 En ziet het Engelsdom zoo diep, zoo laegh, bencên
 Zyn voertapyt, in stof vast grimmelen, als wormen.
 Het lustme met geweld dien zetel te bestormen,
 En op te zetten by dat opzet, in een' slagh,
 Al teffens wat myn staet, en star, en kroon vermagh.

Apol. Een loffelyck bestaen: dat uwe kroon vermeere,
 En aenwasse op dien voet. ick reken my tot eere
 Te raden, onder u, tot zulck een brave daet.
 Het zy die recht en wel, of averechts beslaet,
 De wil is pryffelyck, al wou het niet gedyen.
 Maer om niet reuckeloos noch radeloos te stryden,

Hoe treet men allerbest tot zulck een stout bestaen ?

Hoe veiligst tegens 't punt van 't raetslot aengegaen ?

Luc. Men kante hier mer list ons eigen raetslot tegen .

Apol. Dat zeggen heeft wat in . geleende maght te wegen

In eene zelve schael met d'Almaght ; haer gewicht

Weeght over . wacht uw kroon : wy vallen veel te licht .

Belz. Zoo licht niet, of de kans zal eerst in twyfel hangen .

Apol. Van wien, of hoe, of waer dien aenslagh aengevangen ?

Het overpeinzen quetst alree Godts majesteit .

Luc. Men hou haer ongequetst, en stappe met beleit

Die steile steilten op, en noitgebaende rotsen .

Beleit en moedt verwint, en durf gevaren trotsen .

Apol. Geen Almaght, noch haer kroon : men koomze niet te na ,

Ten zy men leeren wil met naberou te spa .

De minder moet gedwee voor zynen meerder wycken .

Luc. Laet d'Almaght rusten : zet gelyckheit en gelycken

Te zamen . laet eens zien wiens wapen zwaerder weegh' .

Ick zie ons vyanden gevlught, den hemel leegh

Met eenen slingerflagh ; ons heiren overladen

Van heereycken roof : dan wyder zich beraden .

Apol. Ghy weet wat Michaël, Godts Veltheer, al vermagh :

Godts regimenten staen verplicht aen zyn gezagh .

Hy draeght den sleutel van het wapenhuis , hier boven .

De wacht is hem betrou . hy houdt op alle hoven

Getrou een wakende oogh, zoo dat 'er niet een star

Van al het hemelsch heir, in 't minst, zich reppen dar ,

Noch op dien hemeltoght uit zyn gelit verroeren .

Men vangt haest aen, maer zulck een oorlogh uit te voeren ,

Dat draeft ons maght voorby, en sleipt een' langen staert

Van zwaricheden na . wat tuigh, wat stormgevaert

Kan tegens hem bestaen, en d'opperbenden sloopen ?

Al zette 's hemels slot zyn diamantpoort open ,

Het vreesde list, noch laegh, noch overrompeling .

Belz. Indien men ons besluit bekrachtigh' met de kling ,

Ick zie de morgenstar op onzen hoogen standert
Braveeren, 's hemels staet en heerschappy verandert.

Apol. De Veltheer Michaël voert, ruim zoo trots en fier,
Godts wonderlycken Naem in 't velt van zyn banier,
De zon in top. *Luc.* wat baet een naem met licht geschreven?
Een heldenstuck, als dit, wort geensins doorgedreven
Met tittelen, en pracht, maer dapperheit, en moedt,
En treken, van vernuft en loosheit uitgebroet.
Ghy zyt een meester, tuck om Geesten in te luien,
Te rygen aen uw snoer, te leiden, op te ruien.
Ghy kunt bederven zelfs de vroomsten van de wacht;
En leeren weifelen wat noit op weiflen dacht.
Begin, wy zien Godts heir gereten aen twee deelen;
De hoofden en de leên aen 't woeden, en krakeelen;
De meeste maght alree geblinddoeckt, en verdooft,
En Oversten en elck vast roepen om een hoofd.
Indienghe een vierde deel op onze zy kunt troonen,
Men zal uw kloeck beleit met eere en ampten kroonen.
Ga hene, en overlegh dit stuck met Belial:
Het moet 'er duister zyn, daer hy verdolen zal.
Zyn troni, gladt vernist van veinzen en bedriegen,
In 't mommen niemant kent, die haer voorby kan vliegen.
Ick stygh te wagen: legh het over met u twee.
De Hofraet is vergaert, en wacht ons komst alree.
Men zal, zoo dra ghy komt, u beide binnen roepen.
Heer Overste, bewaeck de hofpoort met uw troepen.

Belial. Apollion.

Godts Stedehouder dient zich van ons beide om hoogh.
Apol. Wy vliegen te gelyck, als pylen van zyn' boogh:
Beli. En doelen op een wit, doch hachelyck te raken.
Apol. Sta vast, de hemel wil van dezen aenslagh kraken.
Beli. Laet kraken al wat wil: het moet 'er nu op staen.
Apol. Hoe grypen wy dit stuck met kans en voordeel aen?

Beli. De wapens dienen ons : men moet van 't heir beginnen .

Apol. De hoofden eerst, met een de stoutsten zien te winnen .

Beli. Door iet wat glimpelyx, en met een' schyn verbloemt .

Apol. Zoo geef het dan een' naem : laet hooren hoe ghy 't noemt .

Beli. Men hanthaef 't Engelsdom, zyn hantvest, eer, en staten ,
En kieze een hoofd, waer op zich ieder magh verlaten .

Apol. Dat hebtghe recht gevat : ick wensch geen schooner stof,
Noch zaet tot muitery, om burgery en hof

Te schennen tegens een, en scharen tegens scharen :

Want ieder is gezint zyn' staet en eer te waren ,

En wettigheid, waer toe d'Almogentheit hem riep ,

Eer zy de menschen vormde, en zoo veel spader schiep .

Het hemelsche palais is ons tot erf gegeven .

Den Geesten, die dus hoogh op hunne vleugels zweven ,

En, vry van lichamen, niet zacken naer om laegh ,

Past beter dit geweest dan 't aertsch geslacht, te traegh

Om tegens zyn natuur te kiezen deze bogen .

Hier valt de dagh te sterck, te krachtigh, en hun oogen

Verdragen geensins 't licht, ons vroeger aengewent .

De mensch beware dan zyn eigen element ,

Als andre dieren : hy genoegh' zich met de palen

Van zynen rycken hof. het ryzen en het dalen

Van zon en maen verdeel' de maenden, en het jaer .

Hy neem' den ronden loop der heldre starren waer .

Hy nuttige zyn ooft, en al den geur der kruiden ,

En keer' zich ooft, en west, ten noorden, en ten zuiden .

Dat zy zyn tytverdryf : en wat behoeft hy meer ?

Wy kennen nimmer hier een' aertschen opperheer .

Zoo sluit ick. kuntghe, help dien zin beknoppter uiten .

Beli. Den mensch in eeuwigheit ten hemel uit te sluiten .

Apol. Dat klinckt alle Engelen te wonder wel in 't oor .

Dat vliegt, gelyck een vier, van 't een in 't ander koor ,

Door negen Ordens heene, en alle Hierarchyen .

Beli. Zoo zal men allerbest versufte traegheit myen .

Ons heil en uitkomst hangt aen snelheit, en aen spoet.

Apol. Niet min aen kloeck beleid, en dapperheit, en moedt.

Beli. Die zal, door toeval van ontelbre vanen, groejen.

Apol. Zy morren vast: men moet hier heimlyck onder roejen,

Zich mengen in dien hoop, en voeden hun beklagh.

Beli. Dan diende Belzebub, een Vorst van groot gezagh,

Zyn wapen aen hun klaght en wettigheid te hangen.

Apol. Niet plotfing, maer allengs, en als door zydegangen.

Beli. De Stedehouder met zyn tegenwoordigheid

Bie zelf de stercke hant aen zulck een trots beleid.

Apol. Wy zullen in den Raet zyn' zin en voorstel hooren:

Hy veinze voor een poos, en geve in 't endt de sporen

Aen 't opgeruide heir, verlegen om een hoofd.

Beli. Aen 't hoofd hangt al de zaeck. hoe veel ghy hun belooft,

Zy zullen zonder hoofd dien optoght niet beginnen.

Apol. Wat ree gewonnen is, behoeft men niet te winnen.

Wie meest gequetst wort in zyn heerlyckheit, en staet,

Dien gelt het eerst; die stapp' vooraen, en sla de maet

In zoo veel duizenden. *Beli.* De billyckheit en reden

Vereeren hem dees kroon: doch eerwe dieper treden,

Zoo laet ons al 't gevaer eerst wegen, niets bestaen,

Of al de Hofract steeck' hier zelf zyn zegel aen.

Rey van Engelen.

Zang.

HOe zien de hoffelycke gevels
Zoo root? hoe straelt het heiligh licht

Zoo root op ons gezicht,

Door wolcken en bedroefde nevels?

Wat damp, wat mist betreect

Dat zuiver, noit beveleckt,

En loutere saffier?

Die vlam, dien glans, dat vier

Van

Van 't heldere Alvermogen?
 Hoe schynt ons nu de diepe gloet
 Der Godtheit toe, zoo zwart als bloet?
 Die flus zoo klaer alle oogen
 Verheughde? wie begrypt, wie kent
 Deze oirzaeck, onder d'Engelsdommen,
 Die, boven Adams element,
 Noch flus op galm van keelen zwommen;
 Op lucht van Geesten, in den glans,
 Die galery, en tin, en trans,
 Gewelf van koor en hof vergulde,
 En met een ziel van vreught vervulde,
 Al wat hier boven leeft, en zweeft?
 Wie is 'er, die ons reden geeft?

Tegenzang.

Toen wy, op Gabriëls bazuinen,
 Ontvonckten, en een nieuwe wys
 Aenhieven, Godt ten prys;
 De roozegaerden, en de tuinen
 Van 't hemelsch paradys,
 Door zulck een' dau en spys
 Van lof en zang verblyt,
 Ontloken; scheen de Nyt
 Van onder in te sluipen.
 Een groot getal der Geesten stom,
 En bleeck, en dootsch, ging, drom by drom,
 Misnoegend henedruipen.
 De winckbraeu hing verslenst op 't oogh.
 Het glatte voorhoofd zette een rimpel.
 De hemelduiven, hier om hoogh,
 Onnozel eerst, oprecht, en simpel,
 Aen 't zuchten sloegen, zoo het scheen;
 Als of de hemel viel te kleen

Voor haer, toen Adam wiert verkoren,
En zulck een kroon den mensch beschoren.

Dees smet ontstelt het oog van 't Licht.

Z'ontsteekt die vlam in Godts gezicht.

Wy willen ons uit liefde in 't midden van hun mengen,

En deze oplooptheit weêr tot bedaren brengen.

H E T D E R D E B E D R Y F.

Luiciferisten. Rey.

HOe kan men in zyn waen zoo vroegh bedrogen worden:
Hoe is 't alree verkeert! wy schatten niemants Orden
Geluckiger dan d'onze, in dit opgaende Ryck,

Ja achtten onzen Staet den Oppersten gelyck,

En onveranderlyck, en boven 't aertsch gezegent;

Wanneer ons Gabriël met Godts bazuin bejgent,

En uit de goude poort verbaest met dit gebodt,

Het welck al 't Engelsdom versteekt van 't hooghste lot,

Hun uit den vollen schoot der Godtheit eerst geschoncken.

Daer leggen wy te laegh, en zien de schoone voncken

En stralen van onze eere en heerlyckheit gebluft,

De gansche Hierarchy des hemels ongeruft,

Den mensch, in top van Staet en maght, zoo trots verheven,

Dat wy, als slaven, voor zyn heerschappye beven:

O onverwachte slag, en staetverwisseling!

Och treurgenooten, zet u hier in eenen ring

In 't ronde: zet u hier te zamen: helpt ons treuren,

En zuchten: het is tyt ons seeftgewaet te scheuren,

Te klagen: niemant kan ten minste ons dit verbiên.

De blyschap smilt, en zal nu d'eerste droefheit zien.

Helaes, helaes, helaes, gebroeders, hemelreien,

Leght af uw hoofcieraet: verandert uw lievreien,

En vrolyckheit in rou: slaet neêr uw aengezicht.

Zoeckt schaduwen, als wy. de droefheit schuwet het licht.

Een ieder volge ons stem, en bange jammerklaghten .
 Verdrinckt in jammer : zinckt in droevige gedachten .
 Het klagen helpt, en zet de droefheit oock van 't hart .
 Nu schept in kermen lust : het kermen heelt de smart .
 Nu roept uit eenen mont, en volleghet ons misbaren .
 Helaes, helaes, helaes, waer is ons heil gevaren !

Rey. Wat weeklaght hoort men hier ? onacngenenamen toon ,
 De hemel yst hier af . dees lucht is niet gewoon
 Te hooren een muzyck van druck op noten galmen
 Door 't juichende gewelf . triomfen, kransen, palmen ,
 En harpen passen ons, en snaren . wat wil dit ?
 Wie of hier hangends hoofts in een gekrompen zit ,
 Verlaten, en bedruckt, en zonder noot beladen ?
 Wie geeft hun treurens stof ? wie kan dees oirzaeck raden ?
 Myn Reigenooten, volghet : 't is noodigh dat men vraegh'
 Naer d'oirzaeck van hun leet, en deze donckre vlaegh
 Van droefheit, die den glans van onze pracht ontluifert ,
 Het licht van 't eeuwigh feest benevelt, en verduifert .
 De hemel is een hof van weelde en vreught en vree .
 Hier nestelt aen dit dack noch rou, noch hartewee .
 Myn Reigenooten volghet, en troostze in hun bezwaren .

Lui. Helaes, helaes, helaes, waer is ons heil gevaren !

Rey. Genooten van ons heil en blyfchap, broeders, hoe ?
 O zonen van het licht, hoe dus bedroeft te moe ?
 Wie geeft u stof aldus te jammeren, te treuren ?
 Ghy had begonnen 't hooft ten hemel op te beuren ,
 Te bloeien in den dagh, die neêrstraelt van Godts glans .
 De hemel broght u voort, om vlugh, van trans in trans ,
 Van 't een in 't ander hof, te steigeren, te zweven ,
 In 't onbeschaduwte licht, vernoecht verzaet te leven ,
 Op een gedurigh feest, te smaken 't hemelsch mann'
 Van Godts onsterflijckheit, in een gerust gespan
 Van feestgenooten . hoe ? dit voeght geen burgeryen
 Van Englestadt, o neen : dit voeght geen Heerfchappyen ,

Geen Maghten, Troonen ; noch geen heerschend Hemelsdom.
Ghy kropt uw droefheit in, en zit veruft, en stom.

Laet hooren wat u deert : ontdeekt het uw gespeelen.

Ontdeekt uw hartquetzuur, dat wy die mogen heelen,

Lui. Och broeders, vrachtghe noch met errenst wat ons let?

Ghy hoort, zoo wel als wy, wat Gabriël trompet:

Hoc wy, door 't nieuw bevel, van onzen staet vervielen

In eene slaverny der aerde, en zoo veel zielen

Als uit een luttel bloets en zaets te spruiten staen.

Wat is by ons alree mishandelt, of misdaen,

Dat Godt een waterbel, vol wint en lucht geblazen,

Verheft om d'Engelen, zyn zonen, te verbazen?

Een basterdy verheft, gevormt uit klay, en stof?

Wy waren pas gewyt tot pylers van zyn hof,

Bekledden onzen plicht, als trouwe ryxgenooten,

En worden op een' sprong gebannen, en gestooten

Uit deze waerdigheid, verdruckt te streng, en straf.

De hantvest en het Recht, dat ons de Godtheit gaf,

Wort ingetrocken, en, in stede van regeeren

Met Godt, en onder Godt, zal Adam triomfeeren,

En heerschen, in zyn bloet en afkomst, onbepaelt.

De zon der Geesten is te plotseling gedaelt.

Och lotgenooten, volght ons droefheit, en misbaren.

Helaes, helaes, helaes, waer is ons heil gevaren!

Rey. Onsteltghe u om den last van Godt en Gabriël?

Dit schynt een razerny. wie durf het hoogh bevel

Berispen? wie verwaent de Godtheit wederstreven?

Wy zyn gehouden Godt zyn Recht en eer te geven,

Te rusten in zyn wet. wie treet hier in geschil

Met Godts almogentheit? zyn wenck, en woort, en wil

Verstrecke ons eene wet, en maet, en vaste regel.

Wie tegenspreect, die breeckt des Allerhooghsten zegel.

Gehoorzaamheit behaeght den Heerscher in dit Ryck

Veel meer dan wieroockgeur, en goddelyck muzyck.

Ghy zyt [och, weest zoo trots en hoogh niet in uw wapen,]
 Tot onderdanigheit, tot heerschen min, geschapen .
 Och medebroeders, staect dit kermen, en geklagh ,
 En buight u onder 't juck van 't eenigh hooftgezagh .

Lui. Zeght liever : onder 't juck van grimmelende mieren .

Rey. Wanneer het hem behaegh' moet ghy u laten stieren .

Lui. Wat hebben wy verbeurt ? geeft reden, en bescheit .

Rey. Verbeurt ? ghy quetst Godts kroon door ongeduldigheid .

Lui. Wy klagen van verdriet, en enckel ongenoegen .

Rey. In ste van uwen wil geruft naer Godt te voegen .

Lui. Wy steunen op het Recht, ons wettigh toegestaen .

Rey. Uw Recht en hantvest blyf' de Godtheit onderdaen .

Lui. Hoe kan de meerder voor een minder zich verneêren ?

Rey. Die zich gelaten stelt . Godt dienen is regeeren .

Lui. Gewilligh, zoo de mensch regeere daer beneên .

Rey. De mensch leeft met zyn lot vernoeght, al is het klein .

Lui. Den mensch is boven dat een hooger lot beschoren .

Rey. Na menige eeuwen wort zyn opgang eerst geboren .

Lui. Een eeuw beneden is om hoogh een oogenblick .

Rey. Het ga zoo 't wil, zoo 't moet, zoo d'Oppermaght dit schick' .

Lui. Men had ons nutter dees geheimenis gezwegen .

Rey. De Godtheit openbaert haer hart, tot u genegen .

Lui. Noch milder tot den mensch : zy zet hem boven aen :

Rey. Verknocht met Godts natuur ; een wonderlyck bestaen .

Lui. Och Engelsdom, wou Godt zich paren met uw wezen !

Rey. Wat Godt behaeght, en schickt, dat wort met recht geprezen .

Lui. Hoe heeft hy 's menschen peil alrec zoo hoogh gemerckt ?

Rey. Het is al wel, al goet, wat Godt bepaelt, en werckt .

Lui. Hoe wil de mensch de kroon der Engelen verdooven !

Rey. Alle Englen zullen Godt in 't lichaem zien, en loven .

Lui. Zy zullen slyck en stof aenbidden in het stof ?

Rey. Bewieroocken Godts naem, met geur, en prys, en lof .

Lui. Den mensch bewieroocken, van hooger hant gedwongen ?

Apollion. Belial. Rey.

ZY mompelen alree? ghy hoort een' stryt van tongen.
Beli. Wat scharen treuren hier, gedompelt in den rou,
 De fluiers om de borst, en lenden? niemant zou
 Begrypen dat men dus, in 't midden van de Geesten,
 Op 't eeuwige bancket, en d'endelooze feesten,
 Kon treuren, zaegh men niet dit jammerlyck getal
 Verslenssen van verdriet. wat ramp, wat ongeval
 Ontsteltze? Broeders, hoe? wat 's d'oirzaeck van dit kermen?
 Beledight iemant u? men zal uw Recht beschermen.
 Wat deert de Broeders? spreekct: laet hooren wat u deert.

Rey. Zy klagen dat de staet der menschen triomfeert,
 Door Gabriëls bazuin, en opstyght boven d'Engelen!
 Dat Godt zyn wezen wil met Adams wezen strengelen:
 De Geesten onderworpt het menschelyck gebiet.
 Daer hoort ghy kort en klaer den gront van hun verdriet.

Apol. Zoo groot een ongelyck valt lastigh te gedoogen.

Beli. Het overtreft bykans ons krachten, en vermogen.

Rey. Wy bidden dat ghy toch dien twist met ons beslecht.

Apol. Wat raet? hoe paeit men hen? zy steunen op hun Recht.

Rey. Wat Recht? die wetten geeft vermagh de wet te breken.

Apol. Hoe kan Rechtvaerdigheit een onrecht oordeel spreken?

Rey. Bestraf Godts oordeel eens, en schryf hem wetten voor.

Beli. De vader leer' het kint hem volgen op zyn spoor.

Rey. Zyn spoor te volgen is het zelve als hy te willen.

Apol. Verandring van Godts wil veroirzaeckt dees geschillen.

Rey. Hy zet den eenen van, den andren op den troon.

De mindèr waertste wyck' voor eenen waerder zoon.

Beli. Gelyckheit van gena de Godtheit best zou passen.

Nu durf de duisternis het hemelsch licht ontwassen.

De kinders van den nacht braveeren zelfs den dagh.

Rey. Wat adem haect, met recht den Schepper dancken magh,

Die elck zyn wezen gaf, en mindre en meerder waerde .
 Wannecr het hem belieft, zal 't element der aerde
 Veranderen in lucht, of water, of in vier ;
 De hemel zelf in aerde ; een Engel in een dier ;
 Een mensch in Engleschyn, of onbegrepen wonder .
 Een maght regeert het al, en keert het bovenste onder .
 Wat d'allerminste ontfangt is loutere gena .
 Hier gelt geen willekeur . hier komt vernuft te spa .
 In d'ongelyckheit is Godts heerlyckheit gelegen .
 Zoo zienwe tegens 't lichtste het zwaerste zwaerder wegen .
 Dus steeckt het schooner af op 't schoon ; de kleur op kleur ;
 De diamantsteen op turkoisblau ; geur op geur ;
 Het stercke op flauwer licht ; gestarrent tegens starren .
 Ons schicken is den Staet van dit Heelal verwarren ,
 Mischicken al wat Godt geschickt heeft, en beleit ;
 En wat het schepsel schickt, dat is wanschaphenheit ,
 In 't allerminste lidt . men staeck' dit murmureeren .
 De Godtheit kan den staet van 't Engelsdom ontbeeren .
 Zy is met niemants dienst beholpen . eeuwigh ryck ,
 En heereyck, behoeft zy wicroock, noch muzyck ,
 Noch geur, haer toegezwaeit , noch lof, haer toegezongen .
 Ondanckbre Geesten, zwyght : betoomt uw snoode tongen .
 Ghy weet Godts reden niet : genoeght u met uw lot ,
 En onderworpt u Godts en Gabriëls gebodt .

Apol. Is dan de staet en 't lot der Geesten onbestendigh ?
 Zoo staenze glibberigh, zoo zynze alreede elendigh .

Rey. Om dat een minder zal regeeren in dit Ryck ?

Wy blyven diewe zyn : geschiet ons ongelyck ?

Beli. Zy zyn de naeste aen Godt, hun' toeverlaet, en vader ,
 En lagen hem aen 't hart : nu leit een minder nader .

Rey. Zich over 's anders heil bedroeven, is gebreck

Van liefde, en rieckt naer nyt, en hooghmoet . laet dees vleck
 Op Englezuiverheit en louterheit niet kleven .

Elckandre, in eendraght, liefde, en trou, voorby te streven ,

Behaeght den Vader, die het al in orden schiep .

Beli. Zy houden d'orden, daer de hemel hen toe riep ;

Maer kunnen traegh verstaen des menschen slaef te worden .

Rey. Dat 's ongehoorzaemheit : zoo spattenze uit hun Orden .

Ghy ziet hoe 't hemelsch heir, geharrenast in 't gout ,

En in 't gelidt gestelt, zyn beurt en schiltwacht houdt ;

Hoe deze star gedaelt, en gene, in top daer boven ,

De klaerste een minder klare in luister kan verdooven ;

Hoe d'eene een kleiner ronde, en d'andre een grooter schryft :

De laeghste hemel snelst, de hooghste langsaem dryft ;

En evenwel verneemtge, in deze onessenheden

Van ampten, licht, en kreits, en stant, en trant, en treden ,

Geen tweedraght, hyt, noch stryt : des Albestierders stem

Geleit dit maetgezang, dat luistert scherp naer hem .

Beli. 't Gestarrent blyft in staet, daer Godt het in wou scheppen .

Behaeghde 't hem den Staet der Englen niet te reppen ,

Zy weken geen gestarnte, in cendraght, noch in pais ,

Noch steurden met geklagh de rust van dit palais .

Rey. Zie toe , en wacht u wel deze ongenoeght te styven .

Apol. Wy wenschen dat dees lucht en wolck magh overdryven ,

Eerze uitberste , en 't gewest des hemels zette in vier .

Zy groeien in getal. wie stiltze ? wie komt hier ?

Luiciferisten. Belzebub. Rey.

HElaes, helaes, helaes, waer is ons heil gevaren ?

Belz. 't Gaet wel : wy groeien aen : onze Engelen vergaren ,

En steken, vol misbaer, de hoofden vast by een .

Wat port u Engleburgh met kermen en gesteen

T'ontruften ? kan de bloem der zaligheid verslensen ?

Gerust bezitten al wat eenigh Geest kan wenschen

Van Godt, den zegenaêr, vernoeght u dat noch niet ?

Zoo staetghe u zelfs in 't licht, en koestert een verdriet ,

Waer van ick d'oirzaeck noch beseffen kan, noch raden .

Houdt op van kermen : scheurt velttekens, en gewaden

Niet

Niet langer , zonder reên , maer heldert uw gezicht ,
 En voorhoofd met een' ftrael , o kinders van het licht !
 De fchelle keelen , die met zang de Godtheit dan cken ,
 Zien om , en belgen 't zich , om dat ghy valſche klancken
 En baſtertoonnen mengt , in 't goddelyck muzyck .
 Uw bittere weeklaght ſteurt de maet van 't hemelryck .
 't Gewellef huilt u na. de rougalm, in den hoogen
 Geſtegen , rolt al voort , van d'eene in d'andre bogen :
 En zonder miſdaet wort, door zulck een ongeluit ,
 De wasdom van Godts naem en glori niet geſtuit .

Lui. Heer Overſte, op wiens wenck ontelbre keurebenden
 Zich wapenen, ghy komt van pas om onze elenden
 Te zalven , en den ſmaet en onverdienden hoon
 Te ſchutten door uw maght . zal Gabriël de kroon
 Der heilige Engelen op 't hooft van Adam zetten ,
 Door Adams erfgenaem Godts eerſtelingen pletten ?
 Wy waren nutter niet geſchapen , eer de zon
 Te wagen ſteegh , en licht den hemel geven kon .
 De Godtheit koos vergeefs de Geeſten tot trouwanten
 Van 't onbeweeghbare hof , indienze zich wou kanten ,
 En ſpiſſen tegens 't Recht der Geeſten , zonder ſchult
 Tot wederſtant geterght , uit noot , en ongedult .
 Wy juichten , in den lof der Godtheit opgetogen ,
 Aenbaden , wieroockten met ſchalen , neighden , bogen
 Onze aengezichten neêr . de hemel gaf gehoor ,
 Verſlingert op den dans des galms, van koor in koor ,
 Ja ſmolt van volle vreught op tongmuzyck , en harpen ;
 Toen Gabriëls bazuin zich plotseling quam werpen
 Met dezen donderſlagh in 't midden van Godts eer :
 Daer lagen wy verbaeft , verſtroit , verdrukt ter neêr .
 De blyſchap gaf den geeft . de zwangre keelen zwegem .
 De jonſtgeboren ſtreeck de kroon, den ſtaf , den zegen ;
 En d'outſte zoon , onterft by d'Oppermajesteit ,
 Gemerckt bleef voor een' ſlaef . dat valt gehoorzaamheit ,

Godtvruchtigheit, en liefde, en trouwe, uit Godts trezooren,
 Ten deele, dompelt haer in rouwe, ontvonckt den toren,
 En wraeckzucht, om den mensch, uit een' gerechten haet,
 Te smooren in zyn bloet, eer hy der Englen Staet
 Verplette, en zy geboeit, als snoode en arme slaven,
 Gedwongen worden naer zyn zweep en wil te draven;
 Gelyck hy daer beneên de dieren houdt in dwang.

Heer Overste, ghy kunt der Geesten ondergang
 Verhinderen, en by hun hantvest hen bewaren:

Beschutze door uw maght: wy staen gereet uw scharen,
 Uw' standert, en uw heir te volgen: treck maer aen.

't Is eerlyck voor zyn eere, en kroone, en Recht te staen.

Belz. My deert uw ongelyck. o Koning aller Heeren,
 Verhoe dit liever. geef geen stof tot muitineeren,
 Noch tweedraght. geef geen stof tot wederspanningheit.

Wat raet? hoe stil ick u, en d'Oppermajesteit?

Lui. Zy quetst het heiligh Recht, aen d'Engelen geschoncken.

Belz. Het Recht te quetsen kan den onderzaet ontvoncken,
 Een vier ontfteken, daer de lucht af branden zou.

O averrechtsen loon van onbevleekte trou!

Hoe zullen wy ons best in dees vertwyffing dragen?

Lui. Men troofte zich een kans, een' stouten sprong, te wagen.

Belz. Waer toe zich zelfs gewaecht? men ga een' zachter gangk.

Lui. Hier gelt alleen geweld, en kracht, en wraeck, en dwangk.

Belz. Men kon, waer 't mogelyck, een veiligh middel kiezen.

Lui. Met uitstel zal men hier niet winnen, maer verliezen.

Belz. Men geef zyn ongelyck met reden te verstaen.

Lui. De reden heeft hier uit: men zet ons onder aen.

Belz. Met sineecken moght ghy best en eerst uw' wensch verwerven.

Lui. Het stuck ontdecken, is den handel gladt bederven.

Belz. Men kan dien aenflagh naeu ontveinzen voor het licht.

Lui. Wy groeien maghtigh aen, en staen in evenwicht.

Belz. De kans begunstigh hun, die met Godts Veltheer vechten.

Lui. Hier is met sufferye en schrick niet uit te rechten.

Belz. Wat zeit Apollion hier toe, en Belial?

Lui. Zy trouwen onze zyde, en stercken het getal.

Belz. Hoe heeft men dit verhaest? het is nu ver gekomen.

Lui. De hemel vloeit ons toe van zelf met volle stroomen.

Belz. Betrout u op geen heit, vol lichte weifelaers.

Lui. Wy zien alree meer kans, en voordeel, min gevaers.

Belz. Wie reuckeloos begint, beroem' zich van geen voordeel.

Lui. Aen d'uitkomst hangt het al, voor d'uitkomst dwaelt het oordeel.

Dit gansche leger eischt u tot een opperhoofd,

En leitsman op dien tocht. *Belz.* maer wie is zoo berooft

Van zinnen, dat hy uw gerechtigheit verdadigh',

En 's hemels heirkracht terge? ay, weest u zelfs genadigh.

Verschoonme van dien last: ick kieze geene zy.

Men legge met verdragh deze ongelyckheit by.

Rey. Gebroeders, geest gehoor. houdt boven aen met sineken

By Godt, door middelaers: men wint met tusschenspreken

Gemackelycker velt dan door dien steilen wegh

Van oproer. handelt koel met raet, en overlegh.

Wy willen te gelyck uw Recht om hoogh verweeren.

Bedaert: ghy quetst de kroon van Godt, den Heer der heeren.

Lui. En ghy ons wettigheit: verstout u hooger niet.

Heer Belzebub, aenvaert dit wettige gebied,

En zet de heiren schrap: wy volgen u te gader.

Belz. O yveraers, bedenckt, bedenckt u liever nader.

Ick wil u voortreên naer den troon van 't groot palais,

En ons gerechtigheit bemiddelen door pais,

En onderling verdragh, gewilligh, onbedwongen.

Rey. Houdt stil: houdt stil: ghy wort van Michaël besprongen.

Michaël. Belzebub. Luiciferisten.

WAer zynwe? wat gedruis verneemt men hier alree?
Dit schynt een hof van twist en oproer, niet van vree,
Gehoorzaamheit, en trou. Prins Belzebub, wat reden
Beweeght u, als een hooft van wederspannigheden,

Dien oploop, zwanger van een goddeloos verraet,
Te styven tegens Godt, ons aller toeverlaet?

Belz. Genade, o Michaël, gewaerdigh ons te hooren,
Eer ghy een vonnis velt, uit yverigen toren,
Ter eere van Godts Naem. belast ons met geen schult.

Mich. Ick zal uw onschult dan aenhooren met gedult.

Belz. De t'zamenrotting van zoo menigh duizent troepen,
Gesteurt om 't hoogh gebodt, ten ryxtroon uitgeroepen,
Op Gabriëls bazuin, vereischte een tusschenspraeck,
Tot sliffing van dien brant; waerom ick van hun zaeck
En klaghten kennis koom te nemen, om het muiten,
By alle middelen en mooghlyckheên, te stuiten:
Zy varen echter voort, al razende en ontzint
Aen 't hollen, buiten spoor, en dringen 't klaghtbewint
Met kracht ons op den hals. ick poogh de maght te scheien,
[Laet tuigen van myn trou dees Godtgetrouwe Reien,]
Te raden hunne klaght te storten voor Godts stoel;
Maer yvre vruchteloos, in 't midden van 't gewoel,
En oproer, als een zee ten hemel toe verbolgen.
De Veltheer tre nu voor: wy staen gereet te volgen,
Indien hy middel ziet tot slechting van 't geschil.

Mich. Wie durf zich tegens Godt en zynen heilgen wil
Verzetten? wie dus stout den oorloghsstandert planten.
In 't koningkryck van pais. indienghe door gezanten
Wilt handelen om hoogh, tot voorstant van uw lot;
Wy willen uwen zoen bemiddelen by Godt,
Of anders wacht uw hooft: dit zal u niet gelucken.

Lui. Zoudt ghy met wapenen ons heiligh Recht verdrucken?
Zy zyn den Veltheer niet tot zulck een eindt betrouwt.
Wy steunen op ons Recht: Rechtvaerdigheit is stout.

Mich. D'inspanner tegens Godt is allerminst rechtvaerdigh.

Lui. Wy dienen Godt: hy kenne ons tot zyn diensten waerdigh.
De hemel blyve maer in zynen eersten stant.
Men stell' geene amptenaers van 't hemelsch Vaderlant

Beneden 't aertsch geslacht: dat staet de Hierarchyen,
 De Troonen, Maghten, hooge en lage Heerschappyen
 Der Geesten, Englen, en Aertsenglen nimmermeer
 Te lyden: neen geensins; al zoude uw blixemspoor
 Doorstooten borst aen borst, en d'allertrouste harten:
 Wy laten ons geensins van Adams af komst tarten.

Mich. Ick wil dat elck vertrecke, op 't wencken met mijn hant.

Hy kant zich tegens Godt, en Godtheit, wie zich kant
 Meinedigh tegens ons. vertreckt naer uwe vanen.
 Dat past soldaten, en gehoorzame onderdanen
 Des hemels. wat gewelt, wat moetwil dryft men hier!
 Wie anders oorelooght dan onder myn banier,
 Beoorlooght Godt, en is een vyant van zyn Rycken.

Lui. Wie op zyn Recht staet, hoeft voor geen gewelt te wycken.
 Naturelyck is elck beschermer van zyn Recht.

Mich. 'k Gebiede u datghe flux de wapens nederleght.
 Door t'zamenrotten wort uw eer en eedt geschonden.

Lui. Natuur heeft d'Engelen door eenen bant verbonden
 Elckandre by te staen: oock wort niet een alleen
 Geraeckt in dit geschil, maer 't raect ons in 't gemeen.

Mich. Zoudt ghy niet wapenen den hemel dan beroeren?
 Die zyn u niet betrouwt om tegens Godt te voeren.
 Misbruicktghe uw maght, zoo vrees des Allerhooghsten maght.

Lui. De Stedehouder wort alle oogeblick verwacht.

Hy is in aller yl gedaghvaert, en ontboden.
 Wy willen al op een, en Goden tegens Goden
 Opzetten, liever dan van ons gerechticheit
 Aftreden door gewelt. *Mich.* zoo groot een onbescheit
 Verwacht ick nimmermeer van 's hemels Stedehouder.

Lui. Het zweemt naer onbescheit een' eersteling, een' ouder
 Te stellen onder 't juck des jongsten, als een' knecht.
 Dat d'Engel de natuur der Engelen bevecht',
 En tegens zyns gelyck, in staet, en aert, en wezen,
 De wapens yoere, wort met onbescheit geprezen.

Mich. Hardneckige aert, ghy zyt geen zonen meer van 't licht,
 Maer eer een bastertslag, dat voor geen Godtheit zwicht.
 Ghÿ terghet den blixemstrael, en onverzoenbre toren:
 Volhardtghe, wat een ramp en val is u beschoren:
 Ghy luistert naer geen' raet, noch onderwys: laet zien
 Wat d'Allerhooghste stem ons boven zal gebiën.
 Welaen, ick wil dat zich d'oprechte en vrome Reien
 En scharen daetlijck van rebelle rotten scheien.

Lui. Laet scheiden al wat wil: wy houden ons by een.

Mich. Getrouwe Reien, volghet Godts Veltheer. *Lui.* treckt vry heen.

Belzebub. Lucifer. Luiciferisten.

DE Veltheer vaert naer Godt, om over u te klagen.
 Schept moedt: Vorst Lucifer, gestegen op zyn' wagen,
 Wort herwaert aen gevoert. ghy moet u kort beraën.
 Een heirkraft, zonder hoofd, kan nimmermeer bestaen.
 Wat my belangt, die last valt my te zwaer te tillen.

Luc. De gansche hemel waeght en dreunt van uw geschillen.
 De keurebenden staen gereten en gedeelt.
 Het oproer slaet al voort. de hooge noot beveelt
 Hierinne te voorzien, en onheil voor te komen.

Lui. Heer Stedehouder, wijck en toevlught aller vromen,
 Wy hopen nimmermeer dat ghy, als Michaël,
 Den hals van 't Engelsdom tot eene voetschabel
 Van Adams afkomst zult verwerpen, en verdoemen,
 En zulck een' smaet en hoon vergulden, en verbloemen
 Met schijn van billyckheit, en styven door uw maght
 Den opgang van den mensch, een grof een aertsch geslacht.
 Wat wierooch schenckt hy tóch den schaers van hem geziene?
 Waerom belast men ons een' snooden worm te dienen,
 Te dragen op de hant, te luistren naer zyn stem?
 Schiep Godt de hemelen en Englen slechts om hem;
 Wy waren nutter noit geschapen, noch geworden.
 Ontfarm u, Lucifer. gedoogh niet dat onze Orden

Zoo laegh vernedert werde, en zonder schult verzinck',
 De mensch, gelyck een hooft der Englen, strale, en blinck',
 In 't ongenaeckbre licht, waer voor de Serafynen,
 Al bevende van angst, als schaduwten, verdwynen.
 Indien ghy u verneert zoo groot een ongelyck,
 Tot voorstant van ons Recht, te slechten in dit Ryck;
 Wy zweeren uwen arm eendraghtigh t'onderstutten.
 Aenvaert dees heirbyl: help, och help ons Recht beschutten.
 Wy zweeren u met kracht, in volle majesteit,
 Te zetten op den troon, aen Adam toegeleit.
 Wy zweeren uwen arm eendraghtigh t'onderstutten.
 Aenvaert dees heirbyl: help, och help ons Recht beschutten.

Luc. Myn zonen, op wier trou geen vleck van ontrou hecht,
 Al wat de Godtheit wil, en van ons eischt is recht.
 Ick ken geen ander Recht; en stutte, als Stedehouder
 Der Godtheit, zyn besluit en raetslot met myn schouder.
 Den scepter, dien ick voer, ontfing myn rechte hant
 Van zyne Almogentheit, als een genadepant
 En teken van Godts gunst en liefde tot ons allen.
 Is nu zyn hart en zin op Adam juist gevallen,
 En lust het hem den mensch, in volle heerschappy,
 Te zetten boven aen, en boven u, en my
 Te kroonen, schoonwe noit in onzen plicht bezweken;
 Wat raet hier toe? wie wil dat raetslot tegenspreken?
 Indien hy Adam noch een zelve heerlyckheit,
 En d'Engelsche natuur gelyck, had toegeleit,
 Dat waer verdraeghelyck voor alle hemeltelgen,
 Gesproten uit Godts stam: nu moghten zy 't zich belgen,
 Zoo belghzucht geene vleck om hoogh gerekent waer.
 Maer hoe men 't vat, dit loopt van wederzy gevaer,
 Het zy men zwichte uit schroomte, of moedigh wederstreyve:
 Ick wensche dat hy u dees belleghzucht vergeve.

Lui. Heer Stedehouder, ay, aenvaert dien heirstaf toch,
 En hanthaef 't heiligh Recht: wy volgen in uw zogh.

Wy volgen, streef vooruit op uw gezwinde veeren .

Wy willen sneuven, of zeeghaftigh triomfeeren .

Luc. Dit stryft met onzen eedt, en Gabriëls gebodt .

Lui. Dat stryft met Godt, en zet het Menschdom boven Godt .

Luc. Laet Godt zyn eer, en stoel, en majesteit bewaren .

Lui. Bewaer uw' eigen stoel: wy willen, als pylaren,

U stutten, en den Staet der Engelen met een .

Geen mensch zal onze kroon, Godts kroon, met voeten treên .

Luc. De Veltheer Michaël, gewapent onder 't zegenen

Van boven, wil ons flux met al zyn heir bejegenen .

Zyn heirkraft by uw maght, wat is 't een groot verscheel!

Lui. Is 't geene helft, ghy sleipt een' staert van 't derde deel

Der Geesten mede, indienghe u geeft op onze zyde .

Luc. Dan is de kans gewaeght, ons gunst verloren by de

Verdruckers van uw Recht. *Lui.* de moedt, de dapperheit,

De hoon, de smaet, de spyt, de wanhoop, het beleit,

De wraeck, het ongelyck, niet anders te beslechten,

En wat hier aenhangt, zal ons styven, onder 't vechten .

Belz. Wy hebben 't heiligh Ryck alleen in onze maght .

Wat raetslot men besluit', de wapens geven 't kracht,

En nadruck. zoo wy slechts ons in slaghorden stellen;

Wat nu noch weifelt strax op onze zy zal hellen .

Luc. Ick troostme dan geweld te keeren met geweld .

Belz. Zoo stygh de trappen op, o allerbraeffte Helt .

Heer Stedehouder, stygh dien troon op, datwe u zweeren .

Luc. Vorst Belzebub, getuigh, en ghy, doorluchtste Heeren,

Apollion, getuigh, getuigh, Vorst Belial,

Dat ick, uit noot en dwang, dien last aenvaerden zal,

Tot voorstant van Godts Ryck, om ons bederf te keeren .

Belz. Nu brengt den standert voort, dat wy den standert zweeren,

Getrouwigheit aen Godt, en onze Morgenstar .

Lui. Wy zweeren te gelyck by Godt, en Lucifer .

Belz. Nu brengt het wieroockvat, ghy Godtgetrouwe scharen:

Bewieroockt Lucifer met wieroockkandelaren,

En schalen , ryck van geur . verheerlyckt hem met licht ,
 En glans van sackelen . verheft hem met gedicht ,
 Gezangen , en muzyck , bazuinen , en schalmeien .
 Het voeght ons , hem aldus met staetsi te geleien .
 Heft op een' heldren toon ,
 Ter eere van zyn kroon .

Lwi. Op , treckt op , o ghy Luiciferisten ,
 Volght dees vaen .
 Ruckt te hoop al uw krachten , en listen .
 Treckt vry aen .
 Volght dezen Godt , op zyn trommel , en trant .
 Beschermt uw Recht , en Vaderlant .
 Helpt hem Michaëls heirkrachten stuiten .
 Houdt nu moedt .
 Helpt den hemel voor Adam nu sluiten ,
 En zyn bloet .
 Volght dezen Helt , op zyn bazuin , en trom .
 Beschut de kroon van 't Engelsdom .
 Ziet , ay ziet nu de Morgenstar blincken .
 Voor die pracht
 Zal des vyants banier haest verzincken ,
 In den nacht ;
 Wy met triomf kroonen Godt Lucifer .
 Bewieroockt hem : aenbidt zyn Star .

Rey van Engelen .

Zang .

WAer zynwe toe gekomen ,
 Dat 's hemels burgertwist
 De regementen splist ,
 En 't zwaert is opgenomen ,
 Te zinneloos en blint ?
 Wie is 'er van ons benden ,
 Hy sneuvelt , of verwint ,
 Geluckigh ? die d'elenden

Van hunne broedren zien,
 En Ryx en Reigenooten?
 Of die verwonnen vliên,
 In ballingschap gestooten?
 O zoons van eenen Godt,
 Waer toe verdwaelt uw lot?

Tegen-zang.

Helaes! waer toe verdwalen
 De Geesten? wat verleit
 Hen uit de zekerheit
 Van hunner Staet en palen
 Te spatten, zonder noot?
 Zich op het spits te wagen?
 Ons weelde was te groot,
 Te dertel om te dragen;
 De hemel niet genoegh
 Om Engelen te pacjen:
 De Nydigheit most vroegh
 Dit zaet van oorlogh zaejen,
 In 't vreedzaam Vaderlant.
 Wie leit dien twist aen bant?

Toe-zang.

Is dit kryghsvier niet te smooren,
 Door een maght van hooger hant,
 Wat wil blyven in zyn' stant?
 Staetzucht zal alle Orden stooren.
 Hemel, aerde, zee, en strant
 Zullen staen in lichten brant.
 Staetzucht, eens door triomfeeren
 Als gewettight, zal verwoet
 Godt en alle maght braveeren.
 Staetzucht kent noch Godt, noch bloet.

H E T V I E R D E B E D R Y F.

Gabriël. Michaël.

DE gansche hemel gloeit, in eenen lichten brant
 Van oproer en verraet. 'k verdaegh u, als Gezant
 Van Godt en zynen stoel, nu daetlyck op te trecken,
 Met eenen gloet van vier en yver deze vlekken
 Te branden uit Godts naem, en 't zuiver Hemelsdom.
 Vorst Lucifer braveert: hy roert trompet, en trom.

Mich. Is Lucifer, helaes, in zyne trou verandert?

Gab. Des hemels derde deel heeft reede zynen standert,
 Die valsche Morgenstar, gezworen, zynen troon
 Bewieroockt, als een' Godt, en met een' lastertoon
 Van goddeloos muzyck hem eere toegezongen.
 Zy komen herwaert aen in volle kracht gedrongen,
 En dreigen schrickelyck de poort van 't wapenhuis
 Te rammen met geweld. een woest een wilt gedruis
 Van onweêr buldert vast, van boven, en van onder.
 Het weêrlicht, stormt, en raest. de blixem, en de donder
 In arbeit, schudden vast de pylers van ons hof.
 Men hoort geen Serafyns, noch wedergalm van lof.
 Een ieder zit in druck gedompelt over d'ooren.
 Dan zwygen plotseling, dan huilen al de kooren
 Der Engelen, van druck, en medelyden, om
 Den blinden afval van 't gezalight Engelsdom,
 En d'Engelsche natuur. 't is meer dan tyt om heden
 Te quytten uwen plicht, en op uw heilige eeden,
 [Die ghy, als Veltheer, op het punt des blixems zwoert,
 By Godt en zynen naem] te passen. *Mich.* wat vervoert
 Godts Stedhouder dus zich tegens Godt te kanten,
 Te dragen als een hoofd van doller vloeckverwanten?

Gab. De hemel weet hoe noode ick Godts gerechte zaeck
 Verdadige, op dees wys. hoe bitter wil de wrack

Hem treffen ! want men weet geen middelen te vinden ,
 Om dit verdoott geslacht rampzaligen en blinden
 Te leiden op de baen, de heirbaen van hun trou .
 Ick zagh Godts blyfchap zelf zich met een wolck van rou
 Beschaduwten ; in 't endt de wraeck een vlam ontfteken
 In d'oogen van het licht ; eer, om dien slag te breken ,
 Het last gaf tot den tocht . ick hoorde een wyl het pleit ,
 Hoe d'opperste Genade, en Godts Gerechtigheit
 Elckandre in wederwight, met pit van reden, hielen .
 Ick zagh de Cherubyns, hoeze op hun aenzicht vielen ,
 En riepen vast : gena, gena, o Heer, geen Recht .
 Men had dit zwaer geschil gezoent, en schier geslecht ;
 Zoo schein de Godtheit tot genade en zoen genegen :
 Maer als de wieroockstanck in top komt opgestegen ,
 De smoock, die Lucifer om laegh wort toegezwacit ,
 Met wieroockvat, bazuin, en lofgezangen, draeit
 De hemel zyn gezicht van zulcke afgoderyen ,
 Gevloecht van Godt, en Geest, en alle Hierarchyen .
 Gena had uitgedient . waeck op, in 't harrenas .
 De Godtheit daghvaert u, eer 't oproer ons verraff .
 Betem met uwen arm de woefte Behemotten ,
 En Leviathans, die dus godtloos t'zamenrotten .

Mich. Uriël, schiltknaep flux, men breng' den blixem hier ,
 Myn harnas, helm, en schilt . breng herwaert Godts banier .
 Men blaze de bazuin . te wapen, flux te wapen .
 Ghy Maghten, Troonen, wat getrou is, en rechtschapen ,
 Dat wapen' zich met ons . ghy regementen voort ,
 Een ieder in 't gelidt : de hemel geeft het woort .
 Men blaze de bazuin : men sla de holle trommels ,
 Verdaghvaerde in der yl ontelbre dicke drommels
 Gewapenden . blaest op : ick schiet de wapens aen .
 Het gelt Godts eer alleen . het moet'er nu op staen .

Gab. Dit harnas past zoo braef, alwaer 't u aengeschapen .
 Hier komt de veltbanier, waer in Godts naem en wapen

U toestraelt, en de zon in top u heil belooft.

Hier komen de Kornels u groeten, als het hoofd

Van 't heir der hemelen, die Godts baniere zwoeren.

Schep moedt, Vorst Michaël: ghy zult Godts oorlogh voeren.

Mich. Zoo zal ick. hou myn woort om hoogh: wy trecken heen.

Gab. Wy volgen uwen toght met wenschen, en gebcên.

Lucifer. Belzebub. Luciferisten.

HOe staet het met ons heir? hoe is 't'er me gelegen?
Belz. Het heir verlangt, gereet om, onder uwen zegen,
Te vliegen regelrecht op 't spits van Michaël.

Lui. Zoo doet het: ieder wacht op Lucifers bevel,
Om teffens d'armen en hun vleugels eens te reppen,
Dien grooten vyant lucht en winden t'onderscheppen,
En, als hy leght in zwym, te ketenen met kracht.

Luc. Hoe talryck is het heir? waer in bestaet ons maght?

Belz. Die groeit alle oogeblick, en bruiſt uit alle tranſen
Ous toe, gelyck een zec van vier en heldre glansen,
'k Vertrou het derde deel des hemels houdt ons zy,
Is 't niet de halve ſtreeck: want Michaëls gety
Verloopt alle oogeblick, en ebt aen alle kanten.
De helleſt van de wacht en eerste hoſtrouwanten,
Uit ieder Orden, van een ieder Hierarchy,
Verzweeren hunnen Heer, Vorst Michaël, als wy.
Men ziet 'er Cherubyns, Aertsenglen, Seraſynen
De vanen voeren. zelf het paradys, aen 't quynen
Geflagen van verdriet, verſchiet zyn groente, en verſ;
En waer men d'oogen keert, daer ſchynt een wis bederf,
En boven 't hoofd een buy en donkre wolck te hangen.
Dat voorspooock ſpelt ons heil: men heeft slechts aen te vangen.
Ghy draeght alree de kroon des hemels op uw kruin.

Luc. Die klanck behaeghtme meer dan Gabriëls bazuin.

Hoort toe en geeft gehoor, beneden deze trappen.

Hoort toe, ghy Oversten: hoort toe, ghy Ridderſchappen,

En

En luistert wat wy u vermelden, klaer, en kort.
 Ghy weet hoe verre wy alree zyn uitgestort,
 In wraeckzucht tegens 't Hooft der opperste palaizen,
 Dat het een dolheit waere, op hoop van zoen, te deizen;
 En niemant dencken durf deze onuitwischbre smet
 Te zuivren door gena: dies moet de noot een wer,
 Een wisse toevlugt van te wancken, noch te wycken
 Verstrecken; ghy, met kracht en zonder om te kycken,
 Dien standert en myn star verdadigen, met een
 Den vrygeschapen Staet der Englen in 't gemeen.
 Het ga zoo 't wil: volhardt groothartigh, onverdrietigh:
 Geen almacht heeft de maght dat zy geheel vernietigh'
 Het wezen, dat ghy eens voor eeuwiglyck ontvingt.
 Indianghe sel en fors met uwe heirspits dringt
 In 't hart van 's vyants heir, en komt te triomfeeren,
 Zoo zal de tiranny der hemelen verkeeren
 In eenen vryen Staet, en Adams zoon, en bloet,
 Gekroont in top van eere, en met een' aertſchen stoet
 Omcingelt, uwen hals niet boeien aen de keten
 Van slaefſche dienstbaerheit, om hem ten dienst te zweeten,
 En onder 't kopren juck te hygen, zonder endt.
 Indianghe my voor 't hooft van uwen vrydom kent,
 Gelykghe uit eenen mont dien standert hebt gezworen;
 Zoo staect den eedt noch eens eenstemmigh, dat wy 't hooren,
 En zweert getrouwicheit aen onze Morgenſtar.

Lui. Wy zweeren te gelyck by Godt, en Lucifer.

Belz. Maer zie hoe Rafaël, verbaect, en vol medoogen,
 Met zynen vredetack van boven komt gevlogen,
 Om uwen hals, op hoop van stilſtant, en verdragh.

Rafaël. Lucifer.

O Ch, Stedehouder, mont van 't goddelyck gezagh,
 Wat heeft u buiten 't spoor van uwen plicht gedreven?
 Zoudt ghy den Schepper van uw glori wederſtreven?

Lichtvaerdigh weifelen , en wancklen in uw trou ?
 Dat hoop ick nimmermeer . helaes , ick zwym van rou ,
 En blyve om uwen hals beklemt , bestorven hangen .

Luc. Oprechte Razaël . *Raf.* myn blyfchap , myn verlangen ,
 Ick bidde u hoorme . *Luc.* fpreeck , zoo lang het u behaegh' .

Raf. Genade , o Lucifer . verschoon u zelve : draegh
 Geen harnas tegens my , die treurigh smilte , en quyne
 Van druck , om uwent wil . ick koom , met medecyne
 En balsem van gena , gestegen uit den schoot
 Der Godtheit , die , gelyckze in haren Raet besloot ,
 U , boven duizenden gekroonde Heerschappyen ,
 Gezalft heeft op den stoel van haer stadthouderyen .
 Wat dolheit is het , die uw zinnen dus verruckt ?
 Zy had haer zegel en gelyckenis gedruckt
 Op uw geheilicht hoofd , en voorhoofd , overgoten
 Met schoonheit , wysheit , gunst , en wat 'er komt gevloten ,
 En stroomen , zonder maet , uit aller schatten bron .
 Ghy blonckt in 't paradys , voor 't aenschyn van de zon
 Der Godtheit , uit een wolck van dau en versche roozen .
 Uw feestgewaet stont styf van perlen , en turkoozen ,
 Smaragden , diamant , robyn , en louter gout .
 De zwaerste scepter wert uw rechte hant betrou ,
 Zoo dra ghy steeght in 't licht , en , op bazuin en bommen ,
 Door 't blakende gesternte en steenen quaemt te brommen :
 En zoudt ghy reuckeloos u storten uit dien troon ?
 Verreuckeloozen al dat hecrelyck , en schoon ?
 Zoudt ghy uw glansen , die de hemelen verciere ,
 Ons licht verduisteren , in eenen knoop van dieren ,
 En mengsel van gedierte en ondiere onder een ,
 Griffioensklauw , drakenhoofd , en andre gruwzaamheên
 Misscheppen onbedacht ? en zouden 's hemels oogen ,
 De starren , u zoo laegh berooft zien van vermogen ,
 En eere , en majesteit , door 't schenden van uw trou ?
 Dat keer' de goede Godt , wiens aenschyn ick aenschou ,

In 't zaligh licht, daer wy, geheilicht alle zeven,
 Hem dienen voor zyn' troon, en sidderen, en beven
 Voor zulck een Majesteit, die op ons voorhoofd straelt,
 Verquickt en leven geeft wat leeft, en adem haelt.
 Heer Stedehouder, magh myn bede uw hart bewegen;
 Ghy kent myn zuiver wit, en hart, met u verlegen,
 Ruck af dien trotsen kam: schud uit dit harrenas:
 Smyt neder uit dees hant de heirbyl, de rondas
 Uit d'andre. hooger niet: legh neder, och, legh neder,
 Legh neder, stryck van zelf den standert, en de veder
 Van uwe vleugelen, voor Godt, en zynen glans;
 Eer hy u uit den troon, den allerhooghsten trans
 Van eere, nederklincke aen gruis, en stof te mortel,
 Ja zulx dat van den stam der Geesten tack, noch wortel,
 Noch geen gedachtenis, noch leven overschiet;
 't En ware een leven van elende, van verdriet,
 De Doot, de Wanhoop, en een worm, een eeuwich knagen,
 En knerssetanden moght den naem van leven dragen.
 Verneêr u: staeck dien toght: ick offere u gena,
 Met dien olyftack: gryp, of echter 't is te spa.

Luc. Heer Rafel, ick verdien noch dreigement, noch toren.
 Myn helden hebben Godt, en Lucifer gezworen,
 En, onder 's hemels eedt, dien standert opgerecht.
 Men stroie wat men wil den hemel door: ick vecht,
 En oorloge onder Godt, tot voorstant van zyn kooren,
 De hantvest, en het Recht, hun wettigh aengeboren,
 Eer Adam zyne zon zagh opgaen, eer de dagh
 Zyn paradys bescheen. geen menschelyck gezagh,
 Geen juck van menschen zal den neck der Geesten plagen;
 Geen Engelsdom den troon van Adam onderschragen,
 Met zynen vryen hals, gelyck een dienstbaer slaef,
 't En zy de hemel ons in eenen poel begraeft,
 Met zoo veel scepteren, en kroonen, glans, en voncken,
 Als ons de Godtheit uit haer' boezem heeft geschoncken,

Voor eeuwigh, en altyt . laet bersten al wat berst :
 Ick hanthaef 't heiligh Recht, door hoogen noot geperst,
 En, na veel wederstants, my entlyck overdrongen,
 Op 't klagen en gekerm van duizenden van tongen.
 Ga hene, bootschap dit den Vader, onder wien
 Ick dus, voor 't Vaderlant, den standert voere, en dien' .

Raf. Och Stedehouder, wat verbloemt ghy uw gepeinzen
 Voor 't alziende oogh? ghy kunt uw ooghmerck niet ontveinzen.
 De strael van zyn gezicht ontdeekt de duisternis,
 De staetzucht, daer uw geest zoo grof van zwanger is,
 En reede in arbeit gact, om dit gedroght te baren .
 Waer bergh ick my van schrick ! hoe ryzen al myn haeren !
 Verdwaelde Morgenstar, verschoon u zelve toch .
 Ghy kunt d' Alwetentheit niet paeien met bedrogh .

Luc. Wat staetzucht ? heeft myn plicht in eenigh deel ontbroken ?

Raf. Wat hebt ghy in uw harte al heimelyck gesproken ?
 Ick wil in 's hemels top, door alle wolcken heen,
 En boven Godts gestarnte opstygen, van beneên,
 Godt zelf gelyck, geen maght bestralen met genade,
 't En zyze aen mynen stoel het leen verheergewaede .
 Geen majesteit braveer' met scepter, nochte kroon,
 Ten zy ick haer beleene uit mynen hoogen troon .
 Bedeckt uw aengezicht : valt neder : stryckt uw pennen,
 En wacht u, boven ons, een hooger maght te kennen .

Luc. Hoe nu toe? ben ick dan Godts Stedehouder niet?

Raf. Dat zyt ghy, en ontfingt van 't onbepaelt gebiet
 Bepaelde mogentheit, en heerscht uit zynen name .

Luc. Helaes, hoe lang? tot dat Vorst Adam ons beschame,
 En, boven de natuur der Engelen, zyn lot
 Uit 's hemels schoot ontfange, en aenzitt' neffens Godt?

Raf. Wil d'opperste Monarch zyn maght met mindren deelen;
 Ja d'eerste kroon den mensch opzetten, en bevelen,
 Hem wyden tot een hoofd der Geesten, boven al
 Wat kroon en scepter voert, of namaels voeren zal;

Zoo leer ootmoedigh u Godts raetslot onderwerpen.

Luc. Dat is de wetsteen om dees heirbyl op te scherpen.

Raf. Ghy scherptze reuckeloos voor uwen eigen neck.

Bedenck eens waer wy staen. de hemel kan geen vleck

Van afgunst, haet en nyt, noch hovaerdy verdragen.

De Wraeck des hemels dreight dees schantvleck uit te vagen.

Hier helpt geen veinzen. och, of voor d'alziende Zon,

Het aldoordringende oogh, ick deze lastren kon

Bedecken. Lucifer, waer is uw glans gebleven?

Luc. Myn glans is Adam en zyne afkomst lang gegeven.

Men noem' my langer niet den eerstgewyden zoon,

Den outsten erfgenaem. *Raf.* Vorst Lucifer, verschoon

U zelve: onderworp u 't opperste behagen.

Gewaerdigh ons dat wy die blyde tyding dragen

Naer boven: ieder ziet myn weêrkomst te gemoet.

Ick valle ootmoedigh dus uw heerlyckheit te voet.

Om Godts wil, wacht u toch weêrspannigen te styven,

Die op uw' wil en wenck, als op hun aspunt, dryven.

Zoudt ghy, in wederwil van 't hemelsche palais,

Dees lucht, vol heiligheit, vol vrede, d'eerste reis,

Met duizentduizenden in 't harrenas, beroeren?

Op trommel en trompet den oorloghsstandert voeren,

En kanten tegens Godt, den stercksten worstelaer?

Luc. Men kant zich tegens ons. was Adams afkomst maer

Een zelve staet en stoel, als d'Engelen, geschoncken;

Dat schein verdraeghelyck: nu vlieden vast de voncken

Van dezen hemeltwift door alle daken heen.

Zwygh Engelsdom: verhef eerbiedighlyck het leen

Van al wat ghy bezit aen Adam, en zyn neven.

Den mensch weêrstreven, is de Godtheit wederstreven.

Hoe magh het Godt van 't hart, dat hy zoo laegh, zoo diep

Venedert dien hy tot den grootsten scepter schiep?

Een edelmoedigheit, geheilicht tot regeeren,

Voor eenen minder zich zoo zwaerlyck kan verneëren,

Van heerlyckheit ontkleên, en opstaen uit haer' staet,
 En stoel, dat zy vervloeckt den glans en dageraet
 Van haren opgangk, ja veel liever had gebleven
 Een schaduw, zonder verf, een niet, en zonder leven:
 Want niet zyn, overtreft verkleening duizentwerf.

Raf. Geleende heerschappy staet los, en is geen erf.

Luc. 'k Misdanckme dan dit leen, als 't immers leen moet heeten.

Raf. Bewaer uw ampt: of is zyn oogherck u vergeten?

Het Stedehouderfchap uw wysheit wert betrouwt,
 Op dat ghy 't al in ruste en orden houden zoudt:
 En hebrghe tegens Godt het panfer aengesloten,
 Als een meinedigh hoofd van blinde bontgenooten?

Luc. Wy schoten slechts, uit noot en nootweer, 't panfer aen;
 Zoo luttel wouden wy de Godtheit wederstaen.

De reden spreeckt, al waer 't dat schilt en wapen zwege.

Wy vryen onzen Staet: benyt men ons die zege?

Raf. Geen zege is heerelyck, daer, in een zelve Ryck,

Slaghordens van een' Staet bestryden haers gelyck:

En deerlyck is het, zoo gebroeders van eene Orden

Door hun gebroeders zelfs in 't endt verwonnen worden.

Om onzent wil, om Godt, en zyn gedreighde straf,

Och Stedehouder, voer uw regimenten af:

Voer af, en laet u toch vermorwen door gebeden.

Ick hoor, 't is schrickelyck, alree de ketens smeden,

Om, na de neêrslaegh, u geketent door de lucht

Te voeren in triomf. ick hoor alree gerucht,

En zie allengs het heir van Michaël genaken.

Het is hoogh tyt, hoogh tyt dien dollen toght te staken.

Luc. Wat baet het, schoon men zich op 't uiterste bera?

Hier is geen hoop van pais. *Raf.* 'k verzeker u gena,

En stelme, als middelaer, om hoogh voor u te pande.

Luc. Myn Star te dompelen in duisternisse, en schande.

Myn vyanden te zien braveeren op den stoel!

Raf. Och Lucifer, waeck op. ick zie den zwavelpoel,

Met opgespalckte keel, afgryslyck naer u gapen.
 Zult ghy, het schoonst van al wat Godt oit heeft geschapen,
 Een aes verstrecken, voor het vratige ingewant
 Des afgronts, nimmer zadt, en nimmer uitgebrant;
 Dat hoede Godt. och och, bewilligh onze bede.
 Ontfang dien tack van pais: wy offren u Godts vrede.
Luc. Of ergens schepsel zoo rampzaligh zwerft als ick?
 Aen d'een zy flaeuwe hoop; aen d'andre grooter schrick.
 De zege is hachelyck; de neêrslaegh zwaer te myden.
 Op 't onwis tegens Godt en Godts banier te sryden?
 Den eersten standert op te rechten tegens Godt,
 Zyn hemelsche bazuin, en openbaer gebodt?
 Zich op te worpen, als een hoofd van Godts rebellen,
 En tegen 's hemels wet een wederwet te stellen?
 Te vallen in den vloeck der snootste ondancckbaerheit?
 Te quetsen de genade en liefde en majesteit
 Des rycken Vaders, bron van alle zegeningen,
 Die noch t'ontfangen staen, en wat wy reede ontvingen?
 Hoe zynwe nu zoo wyt verzeilt uit onzen plicht!
 Ick zwoer myn' Schepper af. hoe kan ick voor dat licht
 Myn lasterstucken, myn verwatenheit vermommen!
 Hier baet geen deizen: neen, wy zyn te hoogh geklommen.
 Wat raet? wat best geraemt in dees vertwyfeltheên?
 De tyt geen uitstel lydt. een oogenblick is geen
 Genoeghaemheit van tyt; indien men tyt magh noemen
 Dees kortheit, tusschen heil en endeloos verdoemen.
 Maer 't is te spa, en hier geen boete voor ons smet.
 De hoop is uit. wat raedt? daer hoor ick Godts trompet.

Apollion. Lucifer. Rafaël.

Heer Stedehouder, op? het is geen tyt te marren:
 De Veltheer Michaël, in aentoght met zyn starren,
 En regementen, daeght u uit in 't vlacke velt.
 De tyt vereischt dat ghy u in slaghorden stelt.

Treck op, treck op met ons: wy zien den stryt gewonnen.

Luc. Gewonnen? dat's te vroegh: de stryt is niet begonnen.

Men weegh' dien zwaren slag en oorlogh niet te licht.

Apol. Ick zagh alree den schrick in Michaëls gezicht,

En al zyn benden doots schier omzien naer de hielen.

Wy willen, twyfel niet, haer sloopen, en vernielen.

Hier komen d'Oversten met onzen standert aen.

Luc. Een ieder in 't gelidt: een ieder kenn' zyn vaen.

Nu rustigh de bazuin en kryghstrompet gesteken.

Apol. Wy wachten op uw woort. *Luc.* zoo volght ons op dit teken.

Raf. Helaes, hy stont alreede in twyfel, en beraet:

Nu voert hem Wanhoop aen. helaes, in welck een' staet

Van jammernissen stort d'Aertsengel al de zynen!

Nu magh hy nimmermeer in vreught om hoogh verschynen,

't En zy de Godtheit dit medoogende belett'.

Ghy Hemelreien, komt, en geeft u in 't gebedt:

Misschien of noch dees slag te schutten waer met smeken.

Het bidden kan een hart van diamantsteen breken.

Rey van Engelen. Rafaël.

O Vader, die geen wieroockvat,
 Noch gout, noch lofzang waerder schat
 Dan godgelatenheit, en stilte
 Van 't scephsel, dat uit nedrigheit
 Behagen scheidt aen uw beleit,
 En in uw' wil zich zelf versmilte;
 Ghy ziet, o aller telgen stam,
 Hoe 't hoofd der Geesten zynen kam
 Durf kanten tegens uw behagen;
 Hoe hy trompet en trommel roert,
 En blind, van Staetzucht aengevoert,
U terghet op zynen oorloghswagen.
 Ontferm u over 't lasterstuck,
 En keer, och, keer het ongeluck

Van duizentduizent lotgenooten,
 Die al te jammerlyck misleit,
 Met zulck een wederspanningheit
 Het harnas hebben aengeschoten.

Raf. Verschoon genadigh, och verschoon
 Den Stedehouder, die de kroon
 Der kroonen op zyn hooft wil zetten,
 Om neffens u, en boven al
 Te triomfeeren. och, wie zal
 Hem zuiveren van zulcke smetten?

Rey. Gedoogh niet dat de schoonste ziel,
 Waer op uw oogh genadigh viel,
 Gedoogh niet dat d'Aertsengel sneve.
 Hy boete deze ondancbre daer,
 En blyf' gehanthaeft by zyn' staet.
 Dat uw gena zyn schult vergeve.

H E T V Y F D E B E D R Y F.

Rafaël. Uriël.

DE gansche hemel, van den gront op tot de kruin
 Der aertspalaizen, juicht op Michaëls bazuin,
 En zwaeiende banier. de veltflagh is gewonnen.
 Ons schilden schitteren, en scheppen nieuwe zonnen.
 Uit elcke schiltzon straelt een triomfanten dagh.
 Daer komt Uriël zelf, de Schiltknaep, uit den slagh,
 En zwaeit het vlammend zwaert, dat, scherp van wederzyden,
 Gewet van 's hemels wræcke en gramschap, onder 't stryden,
 Door schilt, en harrenas, en helm van diamant,
 Gevaeght heeft, slinx en rechts, al wat de horens kant
 En opsteect tegens Godts doordringende alvermogen.
 Gestreng Schiltknaep, die het scherprecht uit den hoogen
 Beklect, en 't ongelyck, dat tegens 't eeuwigh Recht
 Zich opworpt, met een' slagh rechtvaerdighlyck beslecht;

Gezegent is 't geweer, gezegent zyn uwe armen,
 Die d'eer van Englestadt hanthaven, en beschermen.
 Wat legt ghe al pryzen in, by d'Oppermajesteit!
 Verhael ons toch den stryt: ontvou ons al 't beleit,
 En 's hemels eersten roght: wy luistren met verlangen.

Uri. Uw lust ontvonckt myn' geest om rustigh aen te vangen,
 Dien vreesfelycken storm t'ontvouwen op een ry.
 Geluckigh vecht het heir, dat Godt heeft op zyn zy.

De Veltheer Michaël, [verwitticht uit den hoogen,
 Door 's hemels afgezant, die neder quam gevlogen,
 Noch sneller dan een star, die door de lucht verschiet,
 Hoe Lucifer zoo trots zich tegens 't hoogh gebiet
 Had opentlyck gekant, gereet hen aen te voeren,
 Die hem bewierooecten, zyn starre en standert zwoeren;]
 Schoot voort, op 't aenstaen van den trouwen Gabriël,
 Het schubbig panfer aen, en gaf terstont bevel,
 Aen al zyn Oversten, en hoofden, en Kornellen,
 De heiren, in Godts naem, in hun geleën te stellen,
 Om met gemeene maght en kracht, op 't luchtigh ruim,
 Van 't zuivre hemelsblau al dit meenedigh schuim
 Te vagen, al dit spoock in duisternis te dompelen,
 Eer zy op 't ongezienste ons moghten overrompelen.
 Op dezen last vergaert Godts heirkraft in der yl
 Slaghordenswys, zoo snel gelyck een vlugge pyl,
 Gedreven van de pees. men zaght ontelbre drommen,
 In een driekantigh heir, aen alle kanten brommen,
 Gelyck een driehoek steeckt en straelt op ons gezicht.
 Men zaght een enckelheit in een driepuntigh licht,
 Zoo spiegelgladt, gelyck een diamant, geslepen;
 Een heirspits, eer van Godt dan eenigh Geest begrepen.
 De Veltheer, met den gloet des blixems in de hant,
 Hiel recht voor Godts baniere, in 't hart van 't leger, stant.
 Wie moedt wil houden, en triomf en zege baren,
 Die moet voor al het hart verzekren, en bewaren.

Raf. Waer bleef 't verwaten heir, dat ons bestormen wou?

Uri. Het quam vol moedts ter bane, en had zyn eerste trou

Gehoorzaamheit en eer en eedt en al vergeten,
 Te heiloos en verwaent op God en ons gebeten.
 Het groeide snel, en wies gelyck een halve maen.
 Het wet zyn punten, zet twee horens op ons aen;
 Gelyck 't gestarrent van den Stier de hemeldieren
 En andre monsters, die rontom hem henezwierden,
 Met goude hoornen dreight. de rechte horen wort
 Vorst Belzebub, op dat hy ons de vleugels kort',
 En zyne wacht betrou; Vorst Belial de slincken.
 Men ziet hen beide om stryt in hunne rusting blincken.
 De Stedehouder, nu Veltmaerschalck tegens Godt,
 Verzekerde den buick des legers, om het slot,
 Der regementen knoop, in 't midden te bewaren.
 De trotse standert, daer de dagh scheen op te klaren,
 Uit zyne morgenstar, wert van Apollion
 Gehanthaest, achter hem, zoo moedigh als hy kon,
 In zynen vollen krits, om hoogh ten toon gezeten.

Raf. Helacs, wat durf, wat durf d'Aertsengel zich vermeten?

Och, of ick hem by tyts tot afftant had gebroght.
 Beschryfme niettemin het aenzicht van dien toght,
 En in wat schyn de Vorst de benden quam geleien.

Uri. Omringt van zyn staffiers, en groene lievereien,
 Hy, wrevligh aengevoert van onverzoenbren wrock,
 In 't gouden panser, dat, op zynen wapenrock
 Van gloeiend purper, blonck, en uitscheen, steegh te wagen,
 Met goude wielen, van robynen dicht beslagen.
 De Leeuw, en felle Draeck, ter vlucht gereet, en vlugh,
 Met starren overal bezaeit op hunnen rugh,
 In 't parrele gareel, gespannen voor de wielen,
 Verlangden naer den stryt, en vlamden op vernielen.
 De heirbyl in de vuist, de scheemrende rondas,
 Waer in de morgenstar met kunst gedreven was,

Hing aen den slincken arm, gereet de kans te wagen.

Raf. O Lucifer, ghy zult dien hooghmoedt u beklagen.

Ghy fenix, onder al wat Godt daer boven looft,
Hoe steeckt ghy, onder 't heir, zoo fier met hals en hooft,
En helm, en schoudren uit! hoe heerlyck past u 't wapen,
Als waer 't naturelyck uw wezen aengeschapen!

O hooft der Engelen, niet hooger: keer weërom.

Uri. Zoo stonden zy gekant, en slaghree, drom by drom,
Een ieder op zyn lucht, en hoefslagh, en by ryen
Gesnoert aen hun gezagh, om 't schoonst van wederzyen;
Wanneer de dolle trom en klinckende trompet
Zich mengen; het geluit geweer en handen wet,
En steigert in den trans van 't heiligh licht der lichten;
Een klanck, waer op terstont een zwangre wolck van schichten
Geborsten, slagh op slagh, een' gloënden hagel baert,
Een' storm en onweêr, dat de hemelen vervaert,
De hospylaren schudt, de kreitsen, en de starren,
Verbystert in hun ronde en ommeloop, verwarren,
Of zwymen op de wacht, en weten niet waer heen
Te dryven, oost of west, of boven of beneên.
Al weêrlicht wat men ziet, al wat men hoort is donder.
Wat blyft 'er in zyn' stant? het bovenste raeckt onder.
De heiren, na 'et gedreun van 't eerste schutgevaert,
Geraken hantgemeen met knods, en hellebaert,
En sabel, speer, en dolck. het gaet 'er op een kerven,
En steken: al wat kan, wat toeleit op bederven,
Op schenden, rept zich nu, bederft, en treft, en schent.
De broederschap heeft uit, en niemant ziet noch kent
Zyn' medeburger meer. men ziet 'er parle huiven,
Gekrolde vlechten hairs, en pluim, en pennen stuiven,
En schitteren, in 't vier der blixemen gezengt.
Men ziet turkoisblaeu, gout, en diamant gemengt,
En perlesnoer, en wat de hairlock kon vercierien.
De vleugels, half geknot, gebroke pylen zwieren

En zweven door de lucht. een gruwzaam veltgeschrey
 Verheft zich uit den stoet der groene lieverey ;
 Daer lyt het kryghsheir last, geperst uit noot te deizen .
 De dolle Lucifer hervat den stryt drie reizen ,
 En stut de flaeute van zyn regiment zoo trots ,
 Gelyck het zeegedruis al schuimende op een rots
 Gestuit wort, reis op reis , en meer niet uit kan rechten .

Raf. Gewis het heeft wat in de Wanhoop af te vechten .

Uri. De dappre Michaël laet blazen : Eer zy Godt .
 De regimenten , op die leus en zyn gebodt ,
 Gemoedicht, te gelyck aen 't steigeren, en stygen
 Naer boven, om de loef van 's vyants heir te krygen ;
 Dat styght met een om hoogh , maer met een' trager vaert ,
 En raect in 't ende in ly. als of men hemelwaert
 Een' valck zagh, van om laegh, op zyne wackre pennen
 Zich geven in de lucht, eer hem de reigers kennen ;
 Die sidderen van schrick, in 't bosch, by eenen beemt ,
 Zoo dra het hooge nest dien vyant daer verneemt .
 De reiger schreeut, en styght, en bang voor 's vyants pooten ;
 Verwacht hem op den beck , om door de borst te stooten ,
 Van onder, als hy ploft van boven op den buit .

Raf. O Lucifer, wat raet ! het ziet 'er schricklyck uit .
 Ghy zweeft hier op een vlackte, en zonder poort, en wallen .
 Een gruwelycke Orkaen wil plotsling u bevallen ,
 En zincken in een' poel, en afgront, zonder gront .

Uri. Wat gaf 't een schoon verschiet, om laegh een hallef ront ,
 Of halve maen ; om hoogh een driekant spits t'aenschouwen ;
 De regimenten, die zich sluiten, en ontvouwen ,
 Op 't wencken van hun hoofst, een ieder in zyn vaen ,
 Te zien zoo pal, gelyck metale muren staen ,
 Als op een wederwight van lucht en eige zwaerte ,
 Met al hun slingertuigh, geschut, en stormgevaerte .
 Zy hangen even als men zich een wolck verbeelt ,
 Een wolck, waer in de zon met heure stralen speelt ;

En schildert en schakeert door lichte regenbogen .
 De hemelsche adelaer, zoo steil in top gevlogen ,
 Bepiet Godts vyant vast, de havicksvlucht, beneên .
 Hy klapt van moedigheid zyn pennen tegens een ,
 Misguntze 't weiden niet, en vruchteloos braveeren ,
 Terwyl hy vlamt om hem te zitten in de veeren ,
 Te plonderen eerlang van zyne gladde pluim ;
 Zoo ras de kromme beck en klaeu, op 't luchtigh ruim ,
 Het aes bevalle, of dryf voor wint af, uit zyn oogen .
 Dus komenze afgestort, en stroomen uit den hoogen ,
 Gelyck een binnenzee, of noortschen waterval ,
 Die van de rotsen bruischt, en ruischt, met een geschal
 Dat dier en ondier schrickt, in diepgezoncke dalen ;
 Daer steenen, van de steilte, en dicke waterstralen ,
 En masten, zonder tal, verpletten, en vertreên
 Wat tegens woest geweld van stroom en hout en steen
 Niet opgewassen is . de heirspits treft den navel
 Der halve mane fel met roode en blauwe zwavel ,
 En vlammen, slagh op slagh, en donderkloot op kloot .
 Dat baert een luchtgeschrey . het hart van 't heir in noot ,
 Begint van langer hant den wrevelen t'ontzacken .
 De boogh der halve mane, aen 't kraecken, en aen 't knacken ,
 Zoo styf gespannen staet [want d'einden krommen vast]
 Dat hy in 't midden moet bezwycken voor dien last ,
 En springen, wort hem flux geen' ademtocht gegeven .
 De trotse Lucifer, dan hier dan daer gedreven ,
 Schiet toe op dit geschrey, en geeft zich rustigh bloot ,
 Om zyn groothartigheid, in 't nypen van den noot ,
 Te toonen voor de vuist, op zynen oorloghswagen .
 Dat geeft den flauwen moedt . hy schut de wreeste slagen
 En scheuten op 't gebit van zyn verwoet gespan .
 De Leeuw en blauwe Draeck aen 't woeden, vliegen van
 Zyn hant, op elcken wenck, met vreeselycke driften .
 D'een brult, en byt, en scheurt, en d'ander schiet vergiften ,

Met zyn gesplitste tong , ontfteect een pest, en raest ,
En vult de lucht met smoock, dien hy ten neuze uitblaest .

Raf. Hier wil de barrening van boven hem beknellen .

Uri. Hy zwaait de heirbyl vast , om Godts banier te vellen ,
Die neêrstyght , en waer uit Godts naem een schooner licht
En schooner stralen schiet in 't gloên van zyn gezicht .
Men dencke eens na of hy dit voorspoock ons benyde .
De heirbyl in zyn vuist, aen d'eene en d'andre zyde ,
Den toescheut stuit, en sloop, of schutze op zyn rondas ,
Tot dat hem Michaël, in 't schittrend harrenas ,
Verschynt, gelyck een Godt, uit eenen kring van zonnen .
Zit af , o Lucifer, en geef het Godt gewonnen .
Geef over uw geweer, en standert: stryck voor Godt .
Voer af dit heiloos heir , dees goddelooze rot ,
Of anders wacht uw hoofd. zoo roept hy uit den hoogen .
D'Aertsvyant van Godts naem, hardneckigh, onbewogen ,
Ja trotser op dat woort, hervat in aller yl
Den slag, tot driewerf toe, om met zyn oorloghsbyl
Den diamanten schild, met een Godts naem, te kloven .
Maer wie den hemel terghit gevoelt de wraeck van boven .
De heirbyl klinckt en springt op 't heiligh diamant
Aen stucken. Michaël verheft zyn rechte hant ,
En klinckt den blixemstrael, gesterckt door 't alvermogen ,
Dien wreveldoedigen , door helm en hoofd, in d'oogen
Al t'ongenedigh dat hy achterover stort ,
En uit den wagen schiet, die omgeslingert, kort
Met Leeuw en Draeck en al, den meester volght in 't zincken
De standert van de star vergaet hier op het blincken ,
Zoo ras Apollion myn vlammen zwaert gevoelt ,
Den standert geeft ten roof, daer 't barrent en krioelt
Van duizentduizenden, om 't hoofd der helsche scharen
In 't vallen , voor den val en neêrsmack , te bewaren .
Hier yvert Belzeub : daer trotst ons Belial .
Dus wort de maght ontsnoert, en met den zwaren val

Des Stedehouders breeckt de boogh der halve mane
 In stucken . echter komt Apollion ter bane
 Met zoo veel monstren als de kloot des hemels draecht .
 De Reus Orion schreeut, dat al de lucht vertsaecht ,
 En pooght met zyne knods ons heirspits 't hooft te kneuzen ,
 Die op Orions past, noch knodzen, noch op Reuzen .
 De Noortsche Beeren op hun achterklaeuwen staen ,
 Om met een dommekracht in 't hondert toe te slaen .
 De Hydra brackct vergift, en gaept met vyftigh keelen .
 Ick zie een galery, vol oorloghstaferceelen ,
 Geboren uit dien slag, zoo wyt men af kan zien .

Raf. Gelooft zy Godt : valt neêr : aenbidt hem op uw knien .
 Och Lucifer, helaes, waer blyft uw valsch betrouwen ?
 Helaes, in welck een' schyn zal ick u lest aenschouwen ?
 Waer is u klaerheit nu, die allen glans braveert ?

Uri. Gelyck de klare dagh in naren nacht verkeert ,
 Wanneer de zon verzinckt, vergeet met gout te brallen ;
 Zoo wort zyn schoonheit oock, in 't zincken, onder 't vallen ,
 In een wanschaphenheit verandert, al te vuil ;
 Dat helder aengezicht in eenen wreeden muil ;
 De tanden in gebit, gewet om stael te knaeuwen ;
 De voeten en de hant in vierderhande klaeuwen ;
 Dat glinstrend parlemoer in eene zwarte huid .
 De rugh, vol borstlen, spreit twee drakevleugels uit .
 In 't kort, d'Aertsengel, wien noch flus alle Englen vieren ,
 Verwiffelt zyn gedaente, en mengelt zeven dieren
 Afgrylslyck onder een, naer uiterlycken schyn ;
 Een' leeu, vol hoovaerdy, een vratigh gulzigh zwyn ,
 Een' tragen ezel, een rinoceros, van toren
 Ontsteken, eene sim, van achter en van voren
 Al even schaemteloos, en geil en heet van aert ,
 Een' draeck, vol nyts, een' wolf en vrecken gierigaert .
 Nu is die schoonheit maer een ondiër, te verwenschen ,
 Te vloecken , zelf van Godt, van Geesten, en van menschen .

Dat ondiert yst, indien 't de blicken op zich slaet,
En deekt met damp en mist zyn gruwelyck gelaet.

Raf. Dat leert de Staetzucht Godt naer zyne kroon te steken.

Waer bleef Apollion? *Uri.* hy zaght zyn ty verstreken,
Op 't ondergaen der starre, en vloodt: een ieder vloodt.
De hemelsche kortou van boven, schoot op schoot,
Met weérlicht blixemen en donderen aen 't rollen,
De monsters, in het licht geklautert, help aen 't hollen,
En groeide in zulck een jaght. wat was 't een dwarreling
Van buien ondereen! hoe ruischt 'et hier! wat ging,
Wat ging 'er een gety! ons maght, van Godt gezegent,
Ruckt voort, en treft, en sloopst voor 's hants wat zy bejegent.
Wat green hier overal, waer 't op een vlughten ging,
Een wilde woeftheit, een gestaltverwisseling,
In leden, en in leest! men hoortze brullen, bassen.
D'een janckt, en d'ander huilt. wat ziet men al grimmassen
In Engletronien nu zweemen naer de hel,
En helsche gruwzaamheên. daer hoor ick Michaël,
Om triomfant in 't licht met Englerooft te pralen.
De Reien groeten hem met lofzang, en cimbalen,
Schalmeien, en tamboer. zy treden hier vooruit,
En stroien lauwerloof, op 't hemelsche geluit.

Rey van Engelen. Michaël.

GEzegt zy de Helt,
Die 't goddeloos geweld,
En zyn maght, en zyn kracht, en zyn standert
Ter neder heeft gevelt.
Die Godt stack naer zyn kroon,
Is, uit den hoogen troon,
Met zyn maght in den nacht neêrgezonden.
Hoe blinckt Godts naem zoo schoon!
Al brant het oproer fel,
De dappre Michaël
Weet den brant met zyn hant uit te blusschen,
Te straffen dien rebel.

Hy hanthaeft Godts banier.

Bekranft hem met laurier.

Dit palais groeit in pais, en in vrede.

Geen tweedraght hoor men hier.

Nu zingt de Godtheit lof,

In 't onverwinbaer hof.

Prys en eer zy den Heere aller Heeren.

Hy geeft ons zingens stof.

Mich. Gelooft zy Godt; de Staet hier boven is verandert.

D'Aertsvyant leyt 'er toe. hy laet ons zynen standert,

En Morgenstar, en helm, en vanen, en rondas,

Dien afgejaeghden roof, aen 's hemels heldere as,

Met juichen, en triomf, en eere, en lofgezangen,

Bazuinen, en trompet, ten klaren spiegel hangen

Van wederspanningheit, en Staetzucht, die de kam

Verheffen tegens Godt, den onverzetsbren stam,

En oirsprong, en de bron en Vader aller dingen,

Die wezen en natuur en eigenschap ontgingen.

Men zal niet meer den glans der Oppermajesteit

Bezwalckt zien door den damp van snoode ondancckaerheit.

Zy zwerven in de lucht, en tuimelen, en woelen,

Heel diep beneden ons gezicht, en deze stoelen,

Benevelt, en verblint, en yffelyck misvormt.

Zoo moet het gaen, die Godt, en zynen stoel bestormt.

Rey. Zoo moet het gaen, die Godt, en zynen stoel bestryden,

Den mensch, naer 't hemelsch beelt geschapen, 't licht benyden.

Gabriël. Michaël. Rey.

HElaes, helaes, helaes, hoe is de kans gekeert!

Wat viert men hier? 't is nu vergeefs getriomfeert:

Vergeefs met wapenroof en standerden te brallen.

Mich. Wat hoor ick, Gabriël? *Gab.* och Adam is gevallen;

De vader en de stam van 't menschelyck geslacht

Te jammerlyck, te droef alree ten val gebracht.

Hy.

Hy leit 'er toe. *Mich.* dat is een donderflagh in d'ooren.

Al yze ick, my verlangt die nederlaegh te hooren.

Heeft dan 't verwaten Hooft het aerdryck oock bestreên?

Gab. Hy ruckte, na den slagh, 't verstroyde heir by een,

Doch eerst zyn Oversten, die voor elckandre gruwen;

En zette zich, om 't licht van 't alziende oogh te schuwen,

In eene holle wolck, een duistre moortspelonck

Van nevlen, daer geen vier dan uit hun blicken blonck;

En, midden in den ring des helfchen Raets gezeten,

Hief uit zyn zetel aen, te helfsch op Godt gebeten:

Ghy maghten, die zoo trots, voor ons gerechte zaeck,

Dien afbreuck hebt geleên; nu is het tyt om wraeck

Te nemen van ons leet, en listigh, en verbolgen,

Met onverzoenbren wrock den hemel te vervolgen,

In zyn verkoren beelt, en 't menschelyck geslacht

Te smooren in zyn wiegh, en opgang, eer het maght

In zyne zenuw kryge, en aenwinne in zyne erven.

Myn wit is Adam en zyn af komst te bederven.

Ick weet, door 't overtreên der eerstgestelde wet,

Hem aen te wryven zulck een onuitwischbre smet;

Dat hy, naer lyf en ziel, met zyn nakomelingen

Vergifticht, nimmer zal ten zetel innedringen,

Waeruit men ons verstyet: edoch gebeurt het al

Dat iemant bovenstyege, een klein, een dun getal,

En noch door duizent doên, en arrebeit, en lyden,

Zal steigren tot den Staet en kroon, dieze ons benyden.

Elenden zullen zich terstont, op Adams spoor,

Verspreien zonder endt, de wyde weercelt door.

Natuur zal, van dien slagh getaistert, schier verteeren,

En wenschen in een Niet of mengelklomp te keeren.

Ick zie den mensch, die naer het beelt der Godtheit zweemt,

Van Godts gelyckenis verbastert, en vervreemt,

In wil, geheughenis, en zyn verstant ontluistert,

Het ingeschapen licht benevelt, en verduistert,

En wat den dagh beschreit, in 's moeders bangen schoot,
 Gevallen in den muil der onvermybre Doot.

Ick wil de tiranny verheffen, altyt stouter,

En u, myn zoons, gewyt tot Godtheên, op het outer,

In kercken, zonder tal, tot aen de lucht gebout,

Vereeren offervee, en wicroockgeur, en gout,

Ja zoo veel menschen, als geen tong vermagh te noemen,

En al wat Adam teelt in eeuwigheit verdoemen,

Door gruwelstuck op stuck, Godts naem ten trots begaen.

Zoo dier wil hem myn kroon, en zyn triomfseeft staen.

Misk. Verwaten vloeck, zoo trots de Godtheit noch braveeren!

Wy willen u eerlang dat lasterstuck verleeren.

Gab. Aldus spreeckt Lucifer, en zent Vorst Belial,

Op dat hy datelyck de menschen breng' ten val.

Dees schiet de boosheit zelf, de listighste aller dieren,

De slang aen, om met glimp van woorden te verciereen

Het lockaes, 't welck aldus d'onnoosle schepsels ving,

Daer zy gellingert om den tack der kennis hing.

Heeft Godt, op halsstraf, u zoo dier, zoo streng, benomen

Den vrydom van dit ooft, den smaeck van 't puick der boomen?

Neen Eva, simple duif, geensins: ghy zyt verdwaelt,

Aenschou eens, bid ick u, dien appel. ay, hoe straelt,

Hoe gloeit dit ooft van gout en karmozyn te gader!

Hoe noodt u dit bancket! ay dochter, tre wat nader:

Hier nestelt geen venyn in dit onsterfelyck loof.

Hoe lockt dees vrucht: ay pluck: ay pluck vry: ick beloof

U wetenschap, en licht. wat deistghe, bang voor schennis?

Taft toe, en wordt Godt zelf, in wysheit, en in kennis,

En wetenschap gelyck, en eere, en majesteit,

Hoe zeer hy 't u beny. zoo vat men 't onderscheit

Het wezen en den aert en d'eigenschap der zaken.

Terstont begint het hart der schoone bruit te blaken,

T'ontvoncken, en zy vlamt op d'aengepreze vrucht.

De vrucht bekoort het oogh, het oogh den mont, die zucht.

De lust beweegt de hant al bevende te plucken .
 Zoo plucktze, en proeft, en eet (dat wil haer afkomst drucken!)
 Met Adam, en zoo dra hun oogen opengaen,
 En zy hun naecktheit zien, bedeckenze, met blaên,
 Met vygenloof, hun schaemte, en schande, en erfgebreken,
 En gaen zich in geboomte en schaduwen verfteken,
 Verfteken, maer vergeefs, voor 't aldoordringende oogh .
 De lucht betreect allengs . zy zien den regenboogh
 Gespannen, als een bode en voorspoock van Godts plagen .
 De hemel treurt in rou . geen handenwringen, klagen,
 Noch schreien helpt den mensch en zyne weergade . ach,
 Het weerlicht, reis op reis: het dondert, slagh op slagh .
 Al wat men hoort en ziet, is schrick, en angst, en zuchten .
 Zy vlughten voor hun schim, maer kunnen niet ontvlughten
 Den worm, die 't hart doorknaeght, het overtuight gemoedt .
 Zy knickebeenen beide, en struicklen, voet voor voet .
 Het aengezicht ziet doots, en d'oogen, diep verdroncken
 In tranen, zien geen licht . hoe is de moedt gezoncken!
 Hoe stack hy flus het hoofd zoo moedigh in de lucht!
 Het ritflen van een bladt, of beeck, een kleen gerucht
 Verbystert hen; terwyl een zwangre wolck komt dalen,
 Die scheurt, en baert allengs een licht, een' glans, en stralen,
 Daer d'Opperste uit verschynt, in dien bedruckten staet,
 En dondert met zyn stem, die hen ter aerde slaet .

Rey. Och och och och, de mensch waer nutter noit geschapen .
 Dat leert zich aen een vrucht, een' mont vol saps, vergapen .

Gab. O Adam, dondert Godt, waer zyt ghy toe geraeckt?
 Vergeefme, o Heer. ick vlught uw aenzicht, bloot, en naeckt .
 Wie leerde u, vraeght hem Godt, uw schaemte en naecktheit ken-
 Durft ghy uw lippen aen verbode vruchten schennen? (nen?
 Myn gade, myne bruit bekoorde my, helaes .

Zy zeght: de slimme slang bedrooghme met dit aes .
 Dus schuift elck van den hals den oirsprong der gebreken .

Rey. Gena . wat vonnis wort op dit vergryp gestreken?

Gab. De Godtheit dreight de vrou, die Adam heeft verleit,
 Met ween, en barens noot, en onderworpenheit;
 Den man met arbeit, zweet, en zorge, en lastigh slaven;
 Den acker, die den mensch ten leste zal begraven,
 Met onkruit, en veel ramp; de Slang, om 't loos misbruick
 Van haer doortrapte tong, zal kruipen op den buick,
 Langs d'aerde hene, en slechts by stof en aerde leven.
 Maer om den armen mensch een' vasten troost te geven,
 In zulck een jammernis, belooft de Godtheit trou
 Te wecken, uit het zaet en bloet van d'eerste vrou,
 Den Stercken, die de Slang, den Draeck, het hoofd zal pletten,
 Door erfhaet, van geen tyt noch eeuwen te verzetten.
 En schoon dat felle Dier hem naer de hielen byt,
 Noch triomfeert de Helt met eere, na dien stryt.
 Ick koom uit 's Hooghsten naem dat onheil u ontvouwen.
 Stel daetlyek orden, eerze ons moeite op moeite brouwen.
Mich. Uriël, Schiltknaep, die het heiligh Recht bewaert,
 En reuckeloosheit straft; gryp aen uw vlammend zwaert:
 Vliegh hene naer om laegh, en dryfze beide uit Eden,
 Die d'eerste wet zoo blint zoo reuckloos overtreden.
 Bewaeck den ingang van 't ontheiligh paradys,
 En keer de ballingen met kracht af van de spys,
 Den boom, die 't leven reekt. gedoogh niet datze pluicken
 D'onsterfelycke vrucht, en 't hemelsch ooft misbruicken.
 Ghy wort op schiltwacht voor den hof en boom gestelt.
 Dat Adam buiten zwerve, en, vroegh en spade, velt
 En klaigront ommeploegh', waer uit hem Godt bootseerde.
 Ozias, aen wiens vuist de Godtheit zelf vereerde
 Den zwaren hamer van gekloncken diamant,
 En ketens van robyn, en krammen, spits van tant,
 Ga hene, vang en span het heir der helsche dieren,
 Den Leeu, en fellen Draeck, die tegens ons banieren
 Dus woedden: vaegh de lucht van dees vervloecte jaght,
 En boeize aen neck en klaeu, en ketenze met kracht.

Dees sleutel van den put des afgronts en zyn hollen
Wort, Azarias, u en uwe zorgh bevolen .

Ga hene, sluit in 't hol al wat ons maght bestryt .

Maceda, neem dees torts, die vlam is u gewyt .

Ontsteeck den zwavelpoel, in 't middelpunt der aerde ,

En pynigh Lucifer, die zoo veel gruwlen baerde ,

In 't eeuwichbrandend vier, gemengt met killen vorst ;

Daer Droefheit, Gruwzaemheit, Versteentheit, Honger, Dorst ,

De Wanhoop, zonder troost, de prickel van 't geweten ,

En Onverzoenbaerheit, een straf van 't boos vermeten ,

Versteken van den glans der Godtheit, in dien roock ,

Getuigen 's hemels ban, gevelt op 't heiloos Spook ;

Terwyl 't beloofde Zaet, verzoenende Godts toren ,

Herstelle uit liefde al wat in Adam wert verloren .

Rey. Verlosser, die de Slang het hoofd verpletten zult ,

't Vervallen Menschdom eens van Adams erreffchult

Verlossen t'zyner tyr , en weêr, voor Evaes spruiten ,

Een schooner paradys hier boven opensluiten ;

Wy tellen d'eeuwen, en het jaer, ja dagh, en uur ,

Dat uw gena verschyn' ; de quynende Natuur

Herstell', verheerelycke, in lichamen, en zielen ;

Stoffeerende den troon, daer d'Engelen uitvielen .

U I T.

M O Y S E S

G E Z A N G .

O Hemel , hoor naer myne reden .
 Het aertryck geef myn stem gehoor .
 Myn leering druipe in ieders oor ,
 Gelyck de wolcken naer beneden .
 Ick wensche dat de woorden vloejen ,
 Uit mynen mont, als dau, en vocht ;
 Gelyck de regen , uit de locht ;
 Het kruit , en druppels 't gras besproejen :
 Dewyl myn tong den naem des Heeren
 Verheffen wil , gelyck 't behoort .
 Geef Gode alleen den prys : komt voort ,
 En helpt zyn majesteit vermeerden .
 Godts wonderwercken zyn volkomen ,
 En al zyn paden loopen recht .
 Godt is getrou : geen valscheit hecht
 Op dien rechtvaardigen, en vromen .
 Die zich geensins als kinders droegen ,
 Maer schendigh , tegens 's hemels stem ,
 Zich zelfs vergrepen , gaven hem
 Niet weinigh stof van ongenoegen .
 Verkeert geslacht , bedorve rancken ,
 Onwetend volck , te dwaes en snoo ,
 Bejegen ghy de Godtheit zoo !
 Is dit den Allerhooghsten dancken ?
 Is hy dan niet uw rechte Vader ,
 Uw eigen vooght, en wettigh Heer ,
 Die u bootseerde tot zyn eer ,
 En 't wezen gaf, en schiep te gader ?
 Gedenck aen d'overoude dagen ,
 En loop met uw gedachten vry

Door alle huizen, op een ry :
 Ga hene, ga uw' vader vragen :
 Hy zal u al't voorleden mellen,
 En wat 'er is gebeurt voorheen .
 Ga vraegh uwe ouders naer 't voorleên :
 Zy zullen 't u in 't lang vertellen .
 Toen d'Opperste elck zyn lant ging toonen,
 Toen Adams af komst wiert verspreit ,
 Hy elck zyn deel heeft toegeleit ,
 Naer 't juist getal van Jakobs zoonen .
 Godts volck is 't eigendom des Heeren ,
 En Jakob blyft zyn errefpant .
 Hy vont hem in verwildert lant ,
 Daer Schrick en Eenzaamheit verkeeren .
 Hy voerde hem omher, bewogen
 Van liefde, en gaf dien zone een wet ;
 Bewaerde hem voor ramp en smet ,
 Gelyck den appel van zyn oogen .
 Gelyck een arent vlugge vogels
 Tot vliegen port, rontom hen zweeft ,
 Spreit Godt zyn pennen uit, en heeft
 Hem opgenomen op de vlogels .
 De ware Godt alleen geleide
 Hem op dien toght : geen heidensch godt ,
 Of uitheemsch ongodt broght zyn lot
 En erfdeel door woestyn en heide .
 Hy zette het met zyne veder
 Op hooge landen, in een lucht ,
 En velt, vol spyze en ackervrucht
 En weelige gewassen, neder .
 Daer zogen de verkore lippen
 Aen honighdau het hart gezont ;
 Aen oli, die hun in den mont
 Quam vlocjen, van de harde klippen ;

Aen boter van de gladde koejen ,
 De schapemelck, 't gemeste lam ,
 En Basans bock, en vetten ram .
 De tarwe bloem, zoo schoon in 't bloejen ,
 Godt schonck hem rustigh van den klaren
 En rooden wyn : aldus gemest
 En zat, begon de zoon in 't lest
 Weêrspannigh achter uit te varen .
 De zoon wert gladt, en vet, en grover ,
 Verliet de Godtheit, die hem schiep ,
 Ontviel de Godtheit, die hem riep ,
 En zette aen vruchtbre beemden over .
 Zy terghden Godt, door vreemde goden ,
 Ontstaecten 's hemels Majesteit .
 Tot gramschap, door de gruwzaamheit
 Der afgoôn, hun zoo streng verboden .
 Zy offerden den Goôn der beemden ,
 En niet den Godt, die hen verbont .
 Zy dienden, los en zonder gront ,
 Den onbekenden, en den vreemden ;
 De nieuwe en onbekende altaren ,
 By uwe vaders noit ge-eert .
 Ghy lochent Godt, die u bootseert ,
 En laet uw' Heer en Schepper varen .
 Dat zagh d'Almaghtige, uit zyn troonen ,
 Ontsteken van verbolgenheit ,
 Geterght door 't schendigh onbescheit
 Van zyne dochteren, en zonen .
 Hy sprack : ick wil voor deze boozen
 Myn aenschyn decken met een wolck ,
 En zien den uitgang van dit volck ,
 Verkeerde kinders, trouweloozen .
 Men durf door ongoôn my vergrammen ,
 My tergen door afgodery .

Ick wil een ander volck aen my
 Verbinden, buiten Iakobs stammen .
 Ick wil verwecken dwaze volcken,
 Ten trots van hunnen wrevlen moedt .
 Myn gramschap zal, gelyck een gloet,
 Ontsteken 's afgronts diepste kolcken ;
 Al 't lant met zyne vruchten blaecken ,
 Der bergen gront in asch vertreên ,
 De rampen stapelen op een ,
 En hen met al myn pylen raecken .
 De honger zal hun vleesch verzwelgen .
 't Gevogelt om hen pickt en zwiert .
 De felle slang en wreet gediert
 Zal hen, in stof gesleept, verdelgen .
 Het zwaert van binnen, schrick van buiten
 Zal t'effens al wat my mishaecht
 Bederven, jongeling, en maecht ,
 Den ouden man, en teere spruiten .
 Dan wil, dan wil ick schimpwys vragen :
 Waer zynze nu in roock en wint ?
 Ick wilze, waer men menschen vint ,
 Uit elcks gedachtenisse vagen .
 Doch om geen' vyant stof te geven
 Tot lastren, schortte ick deze straf ,
 Eer zy hun hatren voedtsel gaf ,
 Om trotser my te wederstreven .
 Zy moghten licht uit hooghmoedt stoffen :
 Ons hant is sterck, daer 't al op stuit .
 Hun Godtheit voerde dit niet uit ,
 Noch heeftze door haer maght getroffen .
 O radelooze, en zinneloozen !
 Och, was dit volck toch wys en vroet .
 En zaegh noch tydigh te gemoet
 D'aenstaende straf, en plaegh der boozen !

Hoe kan een enkle , duizent jagen ,
 En twee , tien duizent op den tocht ;
 Is 't niet om dat hen Godt verkocht ,
 En dreef in 't net , om hen te plagen ?
 Ons Godtheit slachte noit de goden
 Der vyanden : dat boos geslacht
 Kan zelf getuigen van de maght ,
 Waer voor alle afgoôn henevloden .
 De wynstock , die ons haters pooten ,
 Is als der Sodomyten ranck ,
 En Gomorreefchen ackerdranck ;
 Een bittere wyn , vol gal gegoten .
 Hun wyn is gal van felle draken ,
 En dootlyck addrengift . En broet
 Dit niet al stil , in myn gemoedt ,
 Bezegelt , als een schat van wraken ?
 Ick hou de weêrwraeck voor myn eigen ,
 En wil 't vergelden , op zyn tyt ,
 Op datze sneuflen in den ftryt .
 De dagen naecken , die hun dreigen .
 De tyt , beschoren tot hun schade ,
 Is voor de hant . de hemel zal
 De boosheit brengen tot een' val ,
 Zyn dienaers troosten , uit genade .
 Zy zullen zien hoe die hem haten
 In kracht vermindren , en getal ,
 En hoeze smilten , die op wal
 En stercke muren zich verlaten .
 Dan roeptghe : waer zyn nu hun goden ,
 Hun toevlught , en hun toeverlaet ,
 Van welcker offer zy verzaet
 En vet geworden zyn , gevloten ?
 Van welcker offerwyn zy nutten ?
 Zy geven nu zich zelfs eens bloot ,

En redden u, in dezen noot.
 't Is tyt, dat zy u nu beschutten.
 Nu merckt, aen 't geen 'er is bedreven,
 Dat ick alleen de Godtheit ben,
 En, neffens my, geen andre ken.
 Ick ben de Heer van doot, en leven.
 Ick quetse, en zalve, aen alle zyden,
 En geen geweld, noch geene kracht
 Kan iemant rucken uit myn maght,
 Noch voor myn hant zich zelf bevryden.
 Ick hef myn rechte hant naer boven,
 En zweere by myn Majesteit:
 Ick leef alleen in eeuwigheit,
 Die alle maghten kan verdooven.
 Indien ick koom' myn zwaert te wetten,
 Tot dat het als een blixem strael,
 En myne hant, met schittrend stael
 Gewapent, zich in 't recht ga zetten;
 Zoo wil ickme aen myn haters wreecken,
 Vergelden hunnen wrevlen moedt.
 Myn pylen zullen, root van bloet,
 En dronken, druppelen, en leken.
 Myn zwaert zal 's vyants vleesch verslinden,
 En 't bloet der dooden, in den slagh;
 's Gevangens vleesch, die met geklagh
 Bloots hoofts zich boejen liet, en binden.
 Dat allerhande volck, en tongen
 Godts volleck loven: want hy boet
 Zyn dienaers schade, en wreeckt hun bloet,
 Uit wraccke tot dees straf gedrongen.
 Hy zal het onrecht van zyn zoonen
 Uit yver wreken, naer zyn maght,
 Maer Jakobs erfdeel en geslacht
 Genadigh vallen, en verschoonen.

H E T
G E L O O F S - T E K E N
D E R
A P O S T E L E N .

ICk ftut de hoop van myn gemoedt
Met myn geloof in Godt den Vader,
Almaghtigh, en volkomen goet,
Die hemel, aerde, en zee te gader
Hun wezen gaf. ick ruft met een
Op J E S U S , boven zyn genooten
Gezalf, des Vaders zoon alleen,
Van eeuwigheit uit hem gefproten,
Ons aller Priëfter, Vorft, en Heer,
En Leeraer, waardigh prys en eer :

Die, in der tyt oock, door de kracht
Des Geefts, die heiligh is , ontfangen
Uit Davids Koningklyck geflacht,
Na aller vaderen verlangen,
Geboren wert uit eene Maeght,
Maria : zonder fchult moft lyden,
En voor Pilatus ftoel gedaeght,
In 't endt, benaut van alle zyden,
Aen 't kruis den bitteren dootfnick gaf;
Gefloten wert in 't nare graf ;

Ter helle daelde : wederom
Ten derden dage, van 's doots keren
Ontbonden, naer den hemel klom,
Daer hy in glorie is gezeten,
Aen 's Vaders rechte hant ; wiens maght
Het al beftiert door zyn vermogen :

Van waer men hem ten oordeel wacht,
 Als Rechter, in des hemels bogen;
 Om uit de wolcken, zynen troon,
 Te scheiden levenden, en doôn.

'k Geloof [waer in my Godt versterck']
 Oock in den Heiligen Geest, vol vrede:
 De heilige en Katholycke Kerck;
 Der Heiligen gemeenschap mede:
 Vergiffenis van alle quaet:
 Verryfenis van vleesch en âren:
 Het leven in volkomen Staet,
 En niet bepaelt van tyt of jaren.
 Dit is 't Apostelyck geloof.
 Dat niemant ons hier van beroof.

H E T
 G E B E E D T
 D E S
 H E E R E N.

O Vader, die my naer uw beelt
 Bootseerde, na den val herteelde,
 En heilighde, en my mededeelt,
 Uit uw en rycken schoot, vol weelde,
 Wat ziel en lichaem onderhoudt;
 En my myn lusten leert betoomen;
 Myn hoop, op uw gena gebout
 En liefde, o Vader aller vromen,
 Ten hemel styght, om, als een zoon,
 Te knielen voor uw' hoogen troon.

Uw groote naem, o groote Godt,
 Van valsche godtheên afgescheiden,
 En wat verroeft en haest verrot,
 Gedient wort by den blinden Heiden;
 Uw heiligheit, uw majesteit,
 Voorzienigheit, en almacht blyven
 Zoo lang en wyder uitgebreit
 Als 't licht de schaduw zal verdryven.
 Uw heerlyckheit en eere strael'
 Dat geen bepaeltheit haer bepael'.

Uw Ryck, geen aertsch, noch weereltsch Ryck,
 Verknocht aen plaets, en grens, en tyden,
 Maer uwe majesteit gelyck,
 In hun, die voor uw eere stryden,
 Op hoop, van eens met uwen Zoon
 In eeuwigheit te triomfeeren,
 Daer duizenden, voor uwen troon,
 Uw heerlyckheit en Godtheit eeren;
 Dat Ryck moet groeien, en volsta
 In heerlyckheit, als in gena.

Uw wyze wil, en niet myn wil,
 Gekrenckt door daeghlyx overtreden,
 En Adams heiloos erfgeschil,
 Neem' zynen voortgang hier beneden,
 Als boven, in het hemelsch hof,
 Alle Englen, op uw' wenck, uw wetten
 Bestemmen, en uw' rycken lof
 Eenstemmigh zingen, en trompetten.
 Myn wil in uwen wille smilt',
 En wille al wat de hemel wilt.

Verleen ons, uit uw' vollen schoot,
 Uw woort, en 't voedtsel van genade;
 Voor al het Manne en hemelsch broot,
 Op dat dit onze ziel verzade,
 En voede, en stercke, eer zy verreeft.
 Verleen ons door uw' zegen, heden
 En daeghlyx, wat de nootdruft eischt,
 Tot onderhoudt van lyf en leden;
 Hoewel geensins voor my alleen,
 Maer alle menschen in 't gemeen.

Naerdienwe, door verzuim van deught,
 Of boosheit, menighmael bedreven,
 Ons schuldigh vinden van der jeught,
 Zoo wil de schulden ons vergeven;
 Gelyckwe 's naesten rekning net,
 In 't schultboeck van ons harte, sluiten,
 Met weêrwraeck haet noch wrock besmet,
 Uit liefde, om 's naesten leet te stuiten;
 Zoo boeten wy door kleen gedult
 Uw' grooten eisch, ons zware schult.

Wanneer de Hel ons klampe aen boort,
 De lust der weerelt hart en zinnen
 Met eenen glimp van vreught bekoort,
 Het zy-van buiten, of van binnen;
 Zoo troost en moedigh en versterck
 Den zwacken geest door uw genade,
 Om onbezweken in dit perck,
 En onverwonnen, zonder schade,
 T'ontworstelen dit zielgevaer.
 Och, dat geschiede: dat zy waer.

N O O D I G H
B E R E C H T

over de nieuwe Nederduitsche
misfellinge.

SEdert eenige jaren herwaert had Nederduitschlant het geluck dat vernuftige Schryvers en Letterkunsteners loflyck hunnen yver besteedden in onze Spraeck te schuimen, te zuiveren, te verrycken, en te regelen, door schriften, of letterkunstigh onderwys; waerover wy tegenwoordigh niet voornemen ons inzicht, onder verbeteringe van letterwyzen, te melden, dan alleen wat de misfellinge belangt, in het verdubbelen der klinckletteren, by weinigen begonnen in te voeren; gelyck [om een voorbeelt te stellen] voor *Vader, Vaader*; voor *vrede, vrede*; voor *Koning, Kooning*, en diergelycke walgende verdubbelingen van klinckletteren meer; quansuis om de langkheit van den klanck der syllabe of lettergrepe uit te drucken, en niet te lezen *Vadér, vrede, Koning'*: welke verdubbellinge ick, gelyck oock eertyts van wylen den hooghgeleerden Heere *Vossius* zelf, oordeele een gansch ongerymde en oertollige misfellinge te wezen, tegens den voorgang van Hebreen, Griecken, Latynen, Italianen, Spanjaerden, Franschen,

schen , Hooghduitschen , en andere tongen : en s'choon men dezen voet van verdubbelen al volghde , noch blyft evenwel de twyfelachtigheit der langkheit of kortheit des klancks der syllabe of lettergrepe , in een ongelyck grooter getal van andere woorden , daer de klanck lang valt , op d'eerste of tweede of derde lettergreep , gelyck by deze voorbeelden blyckt , namelyck op d'eerste , in *afgaen* ; op de tweede , in *beerin* ; op de derde , in *koopvaerdy* : het welck ick noodigh vondt aen te wyzen , om den inbreuck van deze wilde woestheit te stuiten , de Nederlantsche pennen voor d'aenstootelycke klippe dezer misselycke mispellinge te waerschuwen , en zulck een inckvlack uit onze boecken te wisschen .

H O R A T I U S :

*Leef lang : vaer wel . of slaet ghy beter gelt als dit ,
Zoo deel het rustigh me : zoo niet , bestem myn wit .*